

A photograph of two young women standing on a cobblestone street, holding hands and smiling. The woman on the left has reddish hair and is wearing a light blue patterned t-shirt and black pants. The woman on the right has brown hair and is wearing a white t-shirt and a long, orange and black patterned skirt. In the background, there is a large building with a green dome and other city buildings.

POLIITTINEN OHJELMA

Hyväksytty Sosialidemokraattiset Nuoret ry:n
XXVI liittokokouksessa 27.-29.5.2016.

DEMARINUORET

Sisällys

JOHDANTO.....	2
HYVINVOINTIPOLITIIKKA.....	3
Sosiaaliturvajärjestelmän yleiset periaatteet.....	3
Sosiaalipalvelut.....	4
Tulonsiirrot - aktiiviseen Yleisturvaan	6
Terveyspalvelut	9
TALOUSPOLITIIKKA	11
Kohti kestäväää talousjärjestelmää.....	11
Valtion talouspolitiikka.....	12
Veropolitiikka.....	13
TYÖ- JA ELINKEINOPOLITIIKKA.....	14
Työn ja yrittämisen edellytykset.....	14
Parempi työelämä	16
KOULUTUS- JA SIVISTYSPOLITIIKKA	18
Koulutusjärjestelmän yleiset tavoitteet	18
Varhaiskasvatus.....	20
Peruskoulutus.....	21
Toinen aste	22
Korkeakoulutus.....	25
Oppimisen tukipalvelut	26
Kulttuuri ja vapaa sivistystyö	27
DEMOKRATIAN EDISTÄMINEN JA IHMISOIKEUDET.....	28
Tasa-arvo ja feminismi.....	28
Edustuksellinen demokratia	30
Kansalaisten osallisuus	30
Kansalaisten oikeusturva.....	31
Vähemmistöjen oikeudet	32
KUNTA- JA ALUEPOLITIIKKA.....	33
Kunta- ja aluerakenne	33
Julkiset palvelut	34

Kuntien ja maakunta-alueiden talous	35
MAANKÄYTTÖ- JA LIIKENNEPOLITIikka	36
Kaavoitus- ja asuntopolitiikka.....	36
Liikennepolitiikka.....	38
YMPÄRISTÖ-, ILMASTO- JA ENERGIAPOLITIikka.....	39
Ympäristöpolitiikka.....	39
Ilmasto- ja energiapolitiikka	40
Maa- ja metsätalouspolitiikka	41
KANSAINVÄLINEN POLITIikka JA EUROOPPA-POLITIikka.....	42
Kansainvälinen politiikka	42
Ulkosuhteet, kehitys- ja kauppapolitiikka	43
Eurooppa-politiikka	45
TURVALLISUUSPOLITIikka.....	47
Suomi osana maailmaa.....	48
Turvattu Suomi	49

JOHDANTO

Tämän poliittisen ohjelman lähtökohtana on yhteiskunta vuonna 2016 sekä sen sisältämät rakenteet. Demarinuorten tavoitteena on muuttaa yhteiskuntaa demokraattisen järjestelmän avulla, parlamentaarisesti, kohti ihannettamme. Keskeisimpiä kansallisia haasteitamme ovat suomalaisen teollisuuden ja työelämän käynnissä oleva rakennemuutos, joka pienentää taloudellista kasvua, elinkustannusten kasvu, koulutus- ja osaamistason putoaminen sekä eriarvoisuuden kasvu, joka näkyy terveys- ja varallisuuserojen kasvuna. Kansainvälisesti tärkein tehtävämme on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää kehitystä mm. tukemalla köyhien maiden kehitystä ja naisten aseman parantamista sekä kitkemällä veroparatiiseja. Tavoitteenamme on kansainvälisen kasvun piristymisen vihreän talouden kasvun ja ilmastonmuutoksen torjumiseen liittyvien investointien avulla.

Eri sukupolvet ja ikäryhmät ovat monella tavalla eriarvoisessa asemassa. Eriarvoisuus näkyy etenkin työmarkkinoilla, eläkepoliittisissa ratkaisuissa, palveluiden saatavuudessa ja toimeentulossa. Kaikilla yhteiskunnan jäsenillä on oltava yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet arvokkaaseen elämään iästä ja taustasta riippumatta. Syrjivät yhteiskunnalliset rakenteet on purettava. Positiivisen erityiskohtelun avulla varmistetaan erilaisten ihmisten täysivaltaiset mahdollisuudet toimia yhteiskunnassa.

Sosialidemokraattisten nuorten ihanneyhteiskunta perustuu sosialismin perinteisille vapauden, kestävän kehityksen, demokratian, feminismin, kansainvälisyyden ja solidaarisuuden periaatteille. Kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia, ja kaikilla on oltava mahdollisuus hyvään ja ihmisarvoiseen elämään. Nämä periaatteet ja niiden sisältämät ideat avataan Sosialidemokraattiset nuoret ry:n

periaateohjelmassa. Tämä poliittinen ohjelma rakentuu periaateohjelman pohjalle muodostaen konkreettisemmän ja yksityiskohtaisemman kuvan ihanneyhteiskunnastamme sekä asioista, jotka tahdomme muuttaa. Samalla poliittinen ohjelma toimii hakuteoksena, josta on löydettävissä kannat meille tärkeimpiin poliittisiin kysymyksiin.

Aikamme suurimmat haasteet ovat globaaleja ja vaativat suuria, maailmanlaajuisia ratkaisuja. Kuitenkin myös Suomessa toteutettu politiikka sekä yksittäisten ihmisten valinnat vaikuttavat siihen, millaisia Euroopan tai maailmanlaajuisia ratkaisuja tulevaisuudessa saadaan aikaan. Korkean koulutustason maassa yksittäisten ihmisten tekemät innovaatiot voivat muuttaa tulevaisuutta hyvinkin lyhyessä ajassa. Älykkään teknologian läsnäolo kaikkialla yhteiskunnassa avaa mahdollisuuksia, jotka on syytä huomioida tärkeinä osina yhteiskunnan kehittämisessä.

Suomen taloudelliset vaikeudet, kasvava siirtolaisuus, ilmastonmuutos ja demokratian kriisi ovat akuutteja haasteita, joihin tulee reagoida nopeasti, mutta rakenteellisia uudistuksia toteutettaessa on säilytettävä pohjoismaisen hyvinvointivaltion kivijalat: progressiivinen verotus, laajat hyvinvointipalvelut ja tulonsiirrot, korkea sivistys ja työllisyysaste sekä vahva kansalaisyhteiskunta. Näiden rakenteiden pohjalta yhteiskuntaamme on edelleen kehitettävä kohti tässä poliittisessa sekä periaateohjelmassamme kuvattua ihannetta, jossa toteutuvat sukupolvien ja sukupuolten sekä kaikkien ihmisten välinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

HYVINVOINTIPOLITIikka

Kaiken politiikan tavoitteena on oikeudenmukaisesti jakautunut ihmisten hyvinvointi. Suomalainen hyvinvointivaltio on rakennettu kattavan sosiaaliturvan, korkean sivistystason turvaavan maksuttoman koulutuksen ja vahvan yhteiskunnallisen luottamuksen varaan. Näiden kolmen tukipilarin varassa Suomessa uskaltaa yrittää ja rakentaa tulevaisuutta. Hyvinvointivaltion uudistuessa myös näiden tukipilarien on uudistuttava, jotta ne takaavat myös tulevaisuudessa joustavan ja varman alustan. Hyvinvointipalveluiden tarkoituksena on toimia turvaverkkona ja tukea ihmistä oikea-aikaisilla ja ihmisen tarpeeseen sovitetuilla palveluilla ja tulonsiirroilla. Julkisen terveydenhuollon, oikeudenmukaisten tulonsiirtojen ja sosiaalipalveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen luovat edellytykset tasa-arvoiselle yhteiskunnalle. Moniarvoisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen on kansainvälistyvässä maailmassa ja ihmisten liikkumisen lisääntyessä ensiarvoisen tärkeää. Perustuslain mainitsema ihmisten loukkaamaton yhdenvertaisuus on tunnustettava kaikessa lainsäädännössä ja sitä on ylläpidettävä, vaikka siihen kohdistuisi kovaa kritiikkiä. Voiton tavoittelemisen ihmisten sairaudella ja sosiaalisilla ongelmilla on epäinhimillistä ja väärin. Kohtuuhintainen asuminen, koulutus, työ ja muu elämäntilanteeseen sopiva toiminta luovat perusedellytykset hyvinvoinnille. Kunnat ja maakunnat huolehtivat keskeisistä hyvinvointipalveluista kuten peruskoulutuksesta, terveydenhuollosta ja sosiaalipalveluista.

Sosiaaliturvajärjestelmän yleiset periaatteet

Suomalaiseen sosiaaliturvajärjestelmään sisältyvät tulonsiirrot sekä sosiaali- ja terveystalvet. Suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää eli tulonsiirtoja on kehitettävä joustavammaksi, vähemmän byrokraattiseksi ja nykyistä kattavammaksi. Samalla on huolehdittava, että työn vastaanottaminen

on aina kannattavaa ja tulonsiirrot ovat aina tiiviissä yhteydessä palveluihin. Sosiaali- ja terveyspalvelut tulee tuottaa riittävän suuren väestöpohjan kokoisilla alueilla. Ensisijaisesti järjestämisvastuu on oltava riittävän suurilla alueilla. Sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksessa on siirryttävä yksikanavaisuuteen. Hallinnon ja päätöksenteon ylimääräistä kerroksisuutta on vältettävä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden perus- ja erikoistasojen välillä on oltava toimiva integraatio, jotta ihmisten ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti ja ajoissa sekä vastata yksilölliseen palvelutarpeeseen kattavasti sektorirajojen estämättä. Moniammatillista yhteistyötä ja viestintää eri toimijoiden välillä tulisi lisätä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden painopiste on yhä enemmän ennaltaehkäisevässä työssä. Laitoshoidon on käytettävä lääketieteellisten tekijöiden tai muiden painavien syiden sitä vaatiessa. Riittävät resurssit kotihoidossa sekä hoidon laatu eritasoisissa tuetun asumisen muodoissa tulee turvata. Myös paperittomilla on oltava pääsy välttämättömiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

SOSIAALITURVAN YLEISET PERIAATTEET

- Suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää eli tulonsiirtoja on kehitettävä joustavammaksi, vähemmän byrokraattiseksi ja nykyistä kattavammaksi
- Sosiaali- ja terveyspalvelut tulee tuottaa riittävän suuren väestöpohjan kokoisilla alueilla. Sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksessa on siirryttävä yksikanavaisuuteen.
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä on oltava toimiva moniammatillinen yhteistyö ja viestintä, jotta ihmisten ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti ja ajoissa

Sosiaalipalvelut

Kattavat, ihmisarvoiset ja saatavilla olevat sosiaalipalvelut ovat Suomessa kansainvälisesti vertaillen laadukkaat, mutta niiden kehittämisen on oltava tavoitteellista ja koko maan kattavaa sekä tapahduttava osana perustyötä satunnaisten hankkeiden sijaan. Sosiaalialan johtamisen on keskityttävä muutoksen tukemiseen, ihmislähtöisyyteen ja vaikuttavan työn mahdollistamiseen. Ihmisellä on oikeus tarvitsemiinsa sosiaalipalveluihin. Sosiaaliturvan on perustuttava yksilön kohtaamiseen ja tämän toimintakyvyn sekä tarpeiden tukemiseen. Pitkäaikaisille toimeentulotuen asiakkaille on tehtävä koko elämäntilanteen kattava kartoitus ja tarjottava tarpeellisia tukipalveluita.

Kaikille on löydettävä ohjaus sosiaali-, työllistymis- ja terveydenhuoltopalveluihin yhdeltä luukulta. Esteettömyys on julkisen palvelutuotannon kantava arvo kaikissa tilanteissa. Sosiaalityön kehittämisessä ja asiakastyössä on hyödynnettävä kokemusasiantuntijoiden ja kokemuskouluttajien osaamista ja sosiaalityön asiakkuudesta kertynyttä kokemusta. Yksityishenkilöiden velkajärjestelyä kehitetään vähentämällä sen esteitä. Heikoimmassa asemassa olevien erityisryhmien, kuten vammaisten, mielenterveyskuntoutujien ja päihdeongelmaisten, palveluiden on vastattava palvelutarpeeseen ja tuettava ihmisen täysivaltaista ja aktiivista kansalaisuutta. Liikunta- ja kulttuurireseptit on otettava käyttöön osana sosiaali- ja terveyspalveluita.

Kuntien työllistämistoimintaa on suunniteltava pitkäjänteisesti. Kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilua, palkkatukityöllistämistä ja muita työllistämispalveluja on käytettävä vain henkilön omalla suostumuksella ja näiden ohelle on kehitettävä muita henkilön avoimille markkinoille työllistymistä helpottavia toimenpiteitä yhdessä työttömien kanssa. Palkattoman harjoittelun ja

työkokeilun väärinkäyttöksiin on puututtava nopeasti. Heikompiosaisien ja osatyökykyisten työllisyyttä on parannettava. Työnantajia on rangaistava väärinkäytöksistä työmarkkinoilla. Kuntien on tuettava työllisyyttä aktiivisella elinkeinopolitiikalla sekä ottamalla arvoltaan suurissa hankinnoissaan käyttöön ns. työllistämispäälä, joka velvoittaa arvoltaan suuren kilpailutuksen voittaneet yrityksen työllistämään nuoria, vajaatyökykyisiä tai muuten vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia.

Nuorisotakuun avulla kaikille alle 25-vuotiaille on taattava osallisuustakuun kautta työ-, opiskelu- tai harjoittelupaikka kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta, asuntotakuu turvaamaan asunto ja asumisen palvelut sekä palvelutakuu, jolla varmistetaan oikea-aikaisten ja tarpeellisten sosiaali- ja terveystalveluiden saanti. Nuorisotakulle on turvattava riittävät resurssit.

Kuntien on lisättävä resursseja nuorten parissa tehtävän työn tekemiseen. Nuorisotalveluiden on kokonaisuudessaan oltava lainsäädännössä kuntien tai itsehallintoalueiden veloitteena. Nuorten toimeentulo, asuminen ja matalan kynnyksen sosiaaltalvelut on varmistettava kaikissa tilanteissa. Nuorten on myös saatava kaikki tarpeellinen ohjaus ja tuki yhdeltä luukulta. Nuorisovaltuustojen riittävät resurssit on turvattava ja nuorisovaltuustojen esitykset sekä kuulemiset on otettava suurempaan rooliin alueellisen demokratian parantamiseksi.

Jokaiselle 16 vuotta täyttävälle nuorelle Suomessa on annettava äitiyspakkauksen kaltainen nuorisopakkaus. Pakkaus sisältää tietopaketin nuoren oikeuksista ja velvollisuuksista, perushygienia- ja ehkäisy, oppaan sukupuolten välisestä tasa-arvosta, ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta, kulttuuri- ja liikuntaseteleitä sekä ohjeet omien lähitalveluiden käytöstä. Nuorisopakkaus ei korvaa peruskoulussa annettavaa laadukasta sukupuolikasvatusta tätä edeltävinä ikävuosina.

Maahanmuuttajalla on oikeus saada oikea-aikaista ja riittävää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä olla osa suomalaista kulttuuria. Oman äidinkielen ja kulttuurin perusteiden oppiminen on turvattava kaikille maahanmuuttajataustaisille. Valtion kunnille maksaman kotouttamisesta aiheutuneiden kustannusten korvauksen kestoa on pidennettävä nykyisestä kolmesta vuodesta viiteen vuoteen tarpeen vaatiessa. Käsittelemätön turvapaikkahakemus ei saa lykätä kotouttamistoimenpiteiden aloittamista, vaan kotouttaminen on aloitettava mahdollisimman nopeasti maahan saapumisen jälkeen niin sanotulla esikotouttamisjaksolla, jonka aikana kartoitetaan tulijan olemassa olevaa osaamista ja koulutustarpeita. Kartoitusten avulla ohjataan myöhempää kuntaan sijoittumista niin, että ihmiset tulevat sijoitetuiksi työllistymisen ja jatkokoulutuksen mahdollistaville alueille. Suunnitelmallisella ja tehokkaalla kotouttamisella ennaltaehkäistään eriytymisen aiheuttamia ongelmia ja edistetään maahanmuuttajien osallisuutta ja työllisyyttä. Kotouttamisen hyvien käytänteiden levitessä on korotettava Suomen pakolaiskiintiötä. Lisäämällä maahanmuuttoviraston resursseja turvapaikkahakemusten käsittelyyn säästetään resursseja vastaanottokeskuksissa ja säilöissä. Oleskeluluvan saaneita maahanmuuttajia on kohdeltava sosiaalturvan ja talveluiden osalta yhdenvertaisesti Suomen kansalaisten kanssa.

Lastensuojelua on kehitettävä siten, että perheiden ongelmiin puututaan jo varhaisessa vaiheessa. Lastensuojelulaitoksien tulee olla julkisen sektorin ylläpitämiä, ei yksityisiä. Ongelmia ennaltaehkäistään tehokkaimmin laadukkaalla perhetyöllä, lasten kouluvalmiuksia tukevalla varhaiskasvatuksella, monialaisella viranomaisyhteistyöllä sekä viranhaltijoiden ja huoltajien yhteydenpidolla ja yhteistyöllä. Lastensuojelullisten toimien kohteena olevan lapsen koko perheelle

on annettava tarvittavat sosiaalipalvelut. Perheille on järjestettävä ennaltaehkäisevää perhetyötä, kuten kotiapua, ja turvattava resurssit palveluiden laadukkaaseen toteuttamiseen.

Lähisuhdeväkivaltaa on kitkettävä kaikin keinoin. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma on toimeenpantava täysimääräisenä. Sen riittävä resursointi on varmistettava valtion budjetista. Lisäksi vastaavanlainen ohjelma on kehitettävä ennaltaehkäisemään myös muuta lähisuhdeväkivaltaa sekä muita väkivallan muotoja kuten henkistä, kulttuurillista, uskonnollista, väkivaltaa, joihin kuuluu mm. vihapuhe. Ohjelman puitteissa on turvattava ensi- ja turvakotien riittävä rahoitus. Turvakotien määrä tulee kaksinkertaistaa Istanbulin sopimuksen suositusten mukaisesti. Etenkin päihkeitä käyttävien äitien oikeus palveluihin odotusaikana ja sen jälkeen on taattava lailla. On varmistettava, ettei yhteiskuntaamme synny yhtäkään jo syntyessään päihderiippuvaista lasta.

Psykiatrisia palveluita on kehitettävä ja ne on tuotettava monialaisesti sosiaali- ja terveyssektorien toimijoiden yhteistyönä. Potilaslähtöiset, monialaiset palvelukokonaisuudet ovat tehokkain apu. Psykiatrisessa hoidossa palveluiden on oltava saatavilla, kun niitä tarvitaan. Päihdekuntoutujille on varattava psykiatrisessa hoidossa omat osastonsa. Lääkehoidon rinnalla on aina oltava myös terapiahoitoa. Jokaisessa terveyskeskuksessa on oltava psykiatrinen sairaanhoitaja.

SOSIAALIPALVELUT

- Sosiaaliturvan on perustuttava yksilön kohtaamiseen ja tämän toimintakyvyn sekä tarpeiden tukemiseen. Pitkäaikaisille toimeentulotuen asiakkaille on tehtävä koko elämäntilanteen kattava kartoitus ja tarjottava tarpeellisia tukipalveluita.
- Kaikille on löydettävä ohjaus sosiaali-, työllistymis- ja terveydenhuoltopalveluihin yhdeltä luukulta
- Nuorisotakuun avulla kaikille alle 25-vuotiaille on taattava osallisuustakuun kautta työ-, opiskelu- tai harjoittelupaikka kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta, asuntotakuu turvaamaan asunto ja asumisen palvelut sekä palvelutakuu, jolla varmistetaan oikea-aikaisten ja tarpeellisten sosiaali- ja terveystalveluiden saanti
- Jokaiselle 16 vuotta täyttävälle nuorelle Suomessa on annettava äitiyspakkauksen kaltainen nuorisopakkaus
- Lastensuojelua on kehitettävä siten, että perheiden ongelmiin puututaan jo varhaisessa vaiheessa
- Lähisuhdeväkivaltaa on kitkettävä kaikin keinoin. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma on toimeenpantava täysimääräisenä

Tulonsiirrot - aktiiviseen Yleisturvaan

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on uudistettava kokonaisuudessaan. Nykyjärjestelmä on tasoltaan alimitoitettu sekä monimutkaisuutensa ja byrokraattisuutensa takia vaikeasti ymmärrettävä ja jälkeenjäänyt. Tämä aiheuttaa sosiaaliturvan alikäyttöä ja lisää ihmisten syrjäytymistä sekä

harmaata taloutta. Suomessa on otettava käyttöön mahdollisimman pitkälle automatisoitu Yleisturva, joka takaa turvan eri elämäntilanteissa ja samalla joustaa niiden mukana.

Suomessa on otettava käyttöön kansallinen tulorekisteri, joka sisältää jokaisen Suomessa asuvan tulotiedot kaikista tulomuodoista reaaliaikaisesti. Ilmoitukset tulorekisteriin tekee henkilölle palkan tai muun tulon maksaja maksun yhteydessä. Järjestelmä vähentää esimerkiksi työnantajan palkanmaksuun liittyvää byrokratiaa, kun kaikki tiedot voi ilmoittaa yhdellä ilmoituksella sekä mahdollistaa sosiaaliturvan ja verotuksen muuttamisen reaaliaikaiseksi.

Pitkällä aikavälillä tulorekisteri on laajennettava suomi.fi-tietojärjestelmäksi. Tällöin jokaiselle Suomessa asuvalle myönnetään suomi.fi-tili, joka on henkilön itsensä omistama, mutta valtion tietohallintoviranomaisen hallinnoima ja ylläpitämä. Järjestelmään liitetään tiedot kaikista viranomaisten ylläpitämistä rekistereistä (potilas-, oppilas-, kiinteistö- ja lainhuutorekisterit jne.). Suomi.fi-tilille kirjautuessaan henkilö voi tarkastella, mitä kaikkia tietoja viranomaiset ovat hänestä tallentaneet, kuka tietoja on käyttänyt ja mihin. Palvelussa voi antaa eri viranomaisille käyttöoikeuksia tietoihin sekä tehdä ilmoituksia tietojensa muuttumisesta tai hakemuksia viranomaisille. Yksityiset yritykset voivat halutessaan liittää tietokantansa suomi.fi-järjestelmään, jolloin henkilö voi omalla suostumuksellaan määrittellä, mitä tietoja kukin yritys saa käyttää ja mihin tarkoitukseen. Tiettyjen tietojen (esim. sodanajan sijoitus, potilastiedot jne.) jakamiselle voidaan lainsäädännöllä asettaa rajoituksia, mutta pääsääntö on, että ihminen itse päättää, kenelle hänen tietojaan voidaan luovuttaa. Kunkin viranomaisen kannalta välttämättömät tiedot säädetään automaattisesti tämän saatavaksi. Tavoitteena on toteuttaa tehokkaasti jokaisen ihmisen perusoikeus omien henkilötietojensa omistamisesta ja hallitsemisesta. Palvelun on oltava tietoturvallinen, esteetön ja helppokäyttöinen.

Siirrytään nykysosiaaliturvan tilkkutäkistä kattavaan Yleisturvaan. Yhdistetään nykysosiaaliturvajärjestelmästä viimesijainen toimeentuloturva (toimeentulotuen perusosa), sosiaaliturvan vähimmäisetuudet (työttömän peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja näiden korotusosat, vähimmäismääräiset sairauspäivärahat, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahat), opiskelijoiden tuet (opintoraha, aikuiskoulutustuen perusosa), kotihoidon tuki, asumisen tuet (yleinen asumistuki ja opintotuen asumislisä) sekä pienituloisten työntekijöiden verovähennykset (työtulovähennys, kunnallisverotuksen perusvähennys, kunnallisverotuksen ansiotulovähennys) yhdeksi, "yhdeltä luukulta" saatavaksi henkilökohtaiseksi Yleisturvaksi. Verovähennykset poistetaan Yleisturvan piirissä olevilta, mutta ne säilytetään pienituloisilla työntekijöillä, jotka eivät ole Yleisturvan piirissä.

Sosiaaliturvan taso on sen riittävyyden takaamiseksi sidottava Kuluttajatutkimuskeskuksen määrittämään viitebudjettiin. Vuonna 2014 kohtuullisen vähimmäiskulutuksen minimibudjetti oli 675 euroa, asumiskulujen jälkeen. Yleisturva kattaa kohtuullisen vähimmäiskulutuksen sekä asumiskulut. Asumisen kulut vaihtelevat voimakkaasti eri paikkakunnilla, joten tuen määrään vaikuttavat asuinpaikkakunta ja ruokakunnan koko. Tuki määrittellään suhteessa paikkakunnan keskimääräiseen neliövuokraan ja ruokakunnan koko määrittää tuetun asunnon koon. Tiedot asuinpaikkakunnasta ja asumismuodosta päivitetään aina muuton yhteydessä tulorekisteriin, jolloin tarvittavat tiedot ovat aina järjestelmässä. Asumisosan suuruuteen eivät vaikuta nykyjärjestelmän tavoin reaaliset asuinkustannukset, mikä edellyttää nykyistä paremmin toimivia asuntomarkkinoita.

Yleisturva on kolmiportainen sisältäen automaattisen ja tarveharkintaisen takuutulon, syyperustaisen yleistulon ja aktiivisuudesta palkitsevan aktiivitulon. Takuutulo takaa jokaiselle viimesijaisen toimeentuloturvan automaattisesti, kun sille on tarve. Henkilön tulojen pudotessa alle

absoluuttisen vähimmäiskulutuksen viitebudjetin (esim. 80 % kohtuullisesta vähimmäiskulutuksesta), kansallinen tulorekisteri tekee ilmoituksen viranomaiselle, joka myöntää takuutulon automaattisesti. Automaattisesti myönnettävä sosiaaliturva on suuruudeltaan absoluuttisen (viitebudjetilla) määritellystä vähimmäistoimeentulosta. Takuutulon määrä vuoden 2014 viitebudjetin perusteella olisi 520€/kk (675€ x 80 %) asumiskulujen jälkeen.

Yleistulo turvaa kohtuullisen perustoimeentulon niille, jotka osoittavat syyn Yleisturvan piirissä olemiselle. Syynä toimivat työttömyys, sairaus, lapsen saanti, lapsen kotihoito ja opiskelu. Tuen taso määritellään niin, että Yleisturva kattaa 100 % viitebudjetin mukaisesta kohtuullisesta vähimmäiskulutuksesta asumiskulujen jälkeen. Syyperusteiden kirjaaminen tulorekisteriin tulee automatisoida mahdollisimman pitkälle. Yleistulon taso vuoden 2014 viitebudjetin perusteella olisi 675 €/kk asumiskulujen jälkeen.

Aktiivitulo palkitsee omasta aktiivisuudesta ja työllistymismahdollisuuksiensa parantamisesta. Yleistulo korotetaan aktiivitulon tasolle 125 %:iin viitebudjetista, kun henkilön parantaa mahdollisuuksiaan työllistyä, eli osallistuu työvoimapoliittiseen koulutukseen, aktivointitoimenpiteisiin tai muuten parantaa tilannettaan. Nykyistä aktiivisuuden määritelmää on laajennettava ja annettava enemmän arvoa henkilön omalle arviolle/aktiivisuudelle työllistymismahdollisuuksien parantumisesta. Esimerkiksi omaehtoinen opiskelu ja vapaaehtoistoiminnan järjestöissä tulee olla nykyistä joustavammin perusteita tuen korottamiselle. Aktiivitulon taso tulisi määritellä erikseen korotetun vähimmäiskulutuksen viitebudjetin perusteella (esim. 125 % kohtuullisesta vähimmäiskulutuksesta), jolloin se vuoden 2014 viitebudjetin perusteella olisi 812,5 €/kk asumiskulujen jälkeen.

Yleisturva vähenee 60 prosentilla nettotyötulojen kasvusta. Työllistyminen tai työnteon lisääminen ei koskaan vähennä kotitalouksien nettotuloja. Tuen pysyminen yli takuutulon edellyttää aktiivista työnhakua, mikä sisältää työvoimapoliittiseen koulutukseen osallistumisen, työhakemusten lähettämisen ja vaatimuksen siitä, että tarjottu työpaikka on otettava vastaan. Työnhakuehto koskee myös niitä henkilöitä, jotka tekevät pienituloista osa-aikatyötä ja ovat Yleisturvan piirissä. Työnhakuehdosta on vapautettu tiettyjä ryhmiä, kuten mm. pienten lasten vanhemmat ja sairaat sekä tiettyjen työllistymistä edistävien toimien piirissä olevat.

Kun henkilö on Yleisturvan piirissä kolme kuukautta vuoden aikana, hänet kutsutaan palveluneuvojan vastaanotolle, jossa selvitetään palvelutarve. Henkilölle tehdään yksilöllinen työllistymissuunnitelma, joka sitoo henkilöä itseään sekä viranomaisia. Työllistymispalveluiden parantamiseksi on kehitettävä mittareita, joilla mitataan palveluiden toimivuutta. Jokaisesta viranomaispäätöksestä on oltava muutoksenhakuoikeus. Palveluista kieltäytyvän on otettava tarjottu työ tiukemmin ehdoin vastaan. Nykyiset sanktiot, joilla viimesijaista toimeentuloturva leikataan 20 % tai 40 %, poistuvat.

Työllistymisen jälkeen Yleisturvaa maksetaan vielä 1 kk ajan. Työnhakija voi käyttää Yleisturvaansa palkkatukena tai starttirahana esimerkiksi 6 kk ajan. Opiskelijoilta edellytetään opinnoissa edistymistä ja riittävien opintopisteiden keräämistä. Aikuiskoulutukseen osallistuvalla säilytetään aikuiskoulutustuen ansio-osa.

Yrittäjät, apurahan saajat ym. epäsäännöllistä tuloa saavat ovat saman sosiaaliturvan piirissä. Yrittäjiltä ei enää edellytetä yrityksen toiminnan lopettamista sosiaaliturvan piiriin pääsemiseksi. Isommat tulot jaksotetaan tuleville kuukausille.

Vanhemmat ovat Yleisturvan piirissä 6+6+6-mallin mukaisesti. Vanhemmista toinen on oikeutettu vanhempainvapaan aikaiseen Yleisturvaan puolitoista vuotta lapsen syntymästä. Molempien

vanhempien on käytettävä vähintään $\frac{1}{3}$ vanhempainvapaasta. Ansiosidonnainen vanhempainpäiväraha säilyy omana järjestelmänään. Nykymuotoinen kotihoidontuki lakkautetaan, mutta vanhempien osa-aikaista työntekoa tuetaan Yleisturvalla siihen asti, että lapsi täyttää 3 vuotta.

Nykyiset ansiosidonnaiset etuudet yhdistetään sosiaaliturvan ansio-osaksi. Ansio-osaa saa nykyisillä perusteilla (vanhemmuus, sairaus, työttömyys, aikuiskoulutus) yhtenäistetyin ehdoin. Ansiosidonnaisen rahoitus voidaan säilyttää eriteltyinä, kuten nykyjärjestelmässä, mutta tärkeintä on yhtenäistää järjestelmää käyttäjän näkökulmasta. Yleisturvan toteuttaminen ei edellytä ansiosidonnaisen järjestelmän muuttamista.

Eläkkeet, kulukorvausluonteiset tulonsiirrot (mm. lapsilisät ja lääkekorvaukset) sekä sosiaalityössä käytettävät harkinnanvaraiset tuet (esim. ennaltaehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki) jäävät Yleisturvan täydentäviksi osiksi. Lapsilisät jäävät kulukorvausluonteisina voimaan, mutta niiden myöntäminen voidaan myös automatisoida parantamalla tietojenvaihtoa. Lapsilisistä tehdään samansuuruiset kaikkien lasten osalta. Lapsilisät ja kulukorvausluonteiset tulonsiirrot eivät vaikuta Yleisturvan määrään.

TULONSIIRROT – AKTIIVISEEN YLEISTURVAAN

- Suomessa on otettava käyttöön kansallinen tulorekisteri, joka sisältää jokaisen Suomessa asuvan tulotiedot kaikista tulomuodoista reaaliaikaisesti ja joka pitkällä aikavälillä laajennetaan suomi.fi –rekisteriksi, jossa kansalainen voi hallita kaikkia henkilötietojaan
- Siirrytään nykysosiaaliturvan tilkkutäkistä kattavaan Yleisturvaan. Yhdistetään nykysosiaaliturvajärjestelmästä viimesijainen toimeentuloturva, sosiaaliturvan vähimmäisetuudet, kotihoidon tuki, asumisen tuet ja pienituloisten työntekijöiden verovähennykset yhdeksi, “yhdeltä luukulta” saatavaksi henkilökohtaiseksi Yleisturvaksi.
- Sosiaaliturvan taso on sen riittävyden takaamiseksi sidottava Kuluttajatutkimuskeskuksen määrittämään viitebudjettiin
- Nykyiset ansiosidonnaiset etuudet yhdistetään sosiaaliturvan ansio-osaksi. Ansio-osaa saa nykyisillä perusteilla (vanhemmuus, sairaus, työttömyys, aikuiskoulutus) yhtenäistetyin ehdoin.

Terveyspalvelut

Parasta terveydenhuoltoa on ihmisten hyvinvoinnin tukeminen ja ongelmien ennaltaehkäiseminen. Liikuntapalveluihin on panostettava koko ihmisen elinkaaren ajalla. On myös tärkeää, että terveydenhuoltopalveluita voi käyttää Suomen molemmilla kansalliskielillä. Liikunnan tulee olla virallinen osa ennaltaehkäisevää terveystyötä. Kuntien ylläpitämien liikuntapalveluiden on oltava kohtuuhintaisia ja saatavilla on oltava myös maksuttomia liikuntamahdollisuuksia ympäri vuoden sekä erityisryhmät on huomioitava hinnoittelussa. Julkisin varoin tuetun terveydenhuollon ainoana tavoitteena on oltava kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden turvaaminen - ei voiton tavoittelu.

Ehkäisyvalmisteet on saatettava KELA-korvauksien piiriin ja kaikki kuukautissuojat tulee vapauttaa arvonlisäverosta, koska ne ovat pakollisia menoeriä. Jokaisella alle 25-vuotiaalla tulee olla oikeus maksuttomaan seksuaaliterveydenhuoltoon. Kuntien on tarjottava maksuttomia ehkäisyvälineitä nuorille.

Yksityiselle terveystalvontuottajalle maksettavasta sairaanhoitokorvauksesta on luovuttava. Yksityisten palveluiden tukemisen sijasta on turvattava julkiset terveystalvont. Julkinen terveydenhuolto on tuotettava sen kokoisissa yksiköissä, jotka ovat potilasystävällisiä, vähemmän haavoittuvaisia lääkäreiden poissaoloille ja houkuttelevampia työpaikkoja. Harvaan asuttujen alueiden terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut on turvattava liikkuvilla sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköillä. Ihmisten mahdollisuuksia pitää huolta omasta terveydestään on tuettava sähköisillä terveystalvontuilla ja terveysteknologialla. Vanhempien ikäluokkien asemaa on parannettava lisäämällä sosiaali- ja terveystalvontujen resursseja sekä puuttamalla vanhuusajan taloudellisiin ja sosiaalisiin eroihin. Tavoitteena on oltava yhteiskunta, jossa yksikään vanhus ei koe taloudellista tai sosiaalista turvattomuutta. Ikäihmisten omaa näkemystä on kuunneltava ja itsemääräämisoikeuden on toteuduttava. Ikäihmisille ja heidän omaisilleen on luotava mahdollisuudet yhteydenpitoon omaishoidon palveluihin myös ilman varsinaista omaishoitosopimusta.

Opiskeluterveydenhuolto toteutetaan osana toimivaa kunnallista perusterveydenhuoltoa. Ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuolto on turvattava samantasoisesti. Toisen asteen opiskelijoiden terveydenhuollon tulee olla maksutonta, saavutettavissa ja laadukasta. Terveystalvont on turvattava korkeatasoisina ja ennaltaehkäisevinä kaikille. Lääkäripulaan on vastattava yhdistämällä pieniä terveystalvontkeskuksia suuremmiksi yksiköiksi, joissa lääkäreillä on ammatillinen tukiverkko lähellä, parantamalla johtamista terveystalvontkeskuksissa, lisäämällä lääkärikoulutusta sekä sen resursseja ja helpottamalla maahanmuuttajien työskentelyedellytyksiä. Julkisen terveydenhuollon vetovoimaa työnantajana on parannettava työoloja ja johtamistapoja kehittämällä sekä urakehitysmahdollisuuksia lisäämällä. Yksityistä terveydenhoitobisnestä ei tule rahoittaa julkisin varoin.

Demarinuoret kannattavat aktiivisen eutanasian laillistamista parantumattomasti sairaan kärsimyksen päättämiseksi. Eutanasian täytyy aina perustua potilaan toistuvasti esittämään pyyntöön ja lääketieteelliseen arvioon potilaan tilasta.

TERVEYSTALVONT

- Parasta terveydenhuoltoa on ihmisten hyvinvoinnin tukeminen ja ongelmien ennaltaehkäiseminen. Julkinen varoin tuetun terveydenhuollon ainoana tavoitteena on oltava kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden turvaaminen - ei voiton tavoittelu.
- Jokaisella alle 25-vuotiaalla tulee olla oikeus maksuttomaan seksuaaliterveydenhuoltoon. Kuntien on tarjottava maksuttomia ehkäisyvälineitä nuorille.
- Julkinen terveydenhuolto on tuotettava sen kokoisissa yksiköissä, jotka ovat potilasystävällisiä, vähemmän haavoittuvaisia lääkäreiden poissaoloille ja houkuttelevampia työpaikkoja. Harvaan asuttujen alueiden terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut on turvattava liikkuvilla sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköillä.

TALOUSPOLITIikka

Nykyinen heikosti säänneltyihin markkinoihin perustuvan talousjärjestelmä on osoittautunut kriisialttiiksi, eriarvoistavaksi ja ekologisesti kestäättömäksi. Veroparatiisit ja aggressiivinen verosuunnittelu heikentävät verotuottojen lisäksi yleistä veromoraalia ja verojärjestelmien tasapuolisuutta sekä läpinäkyvyyttä, samoin kuin pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuedellytyksiä. Tilalle tarvitaan tasa-arvoa ja hyvinvointia edistävä ja globaalia eriarvoisuutta poistava talous- ja yhteiskuntamalli. Jokaisella, myös tulevilla sukupolvilla, on oltava mahdollisuudet hyvään koulutukseen, turvalliseen elämään, työhön ja riittävään toimeentuloon sekä puhtaaseen ympäristöön. Talousjärjestelmä pitää rakentaa näitä tavoitteita tukevaksi.

Kohti kestäväää talousjärjestelmää

Talous on globaalia, minkä vuoksi tarvitsemme ylikansallista talouden hallintaa ja sääntelyä. Säännöllisesti toistuvat taluskriisit rasittavat yhteiskuntien vakautta, työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia. Jatkuvaan materiaaliseen kasvuun tukeutuva yhteiskunta-ajattelu on epärealistista ja kuormittaa ympäristöä kohtuuttomasti. Kansainvälisellä tasolla tarvitaan valtioiden rajat ylittävää solidaarista talouspolitiikkaa.

Politiikan avulla on voitava määritellä taloudellisen kehityksen suunta ja tavoitteet. Poliittisen järjestelmän on käytettävä nykyistä vahvemmin taloudellista ohjausvaltaansa markkinatalouden kielteisten vaikutusten hillitsemiseksi. Kaupan alan duopoli on purettava ja kilpailua alalla lisättävä. Euroopan unionin on edistettävä kansainvälisen finanssitransaktioveron käyttöönottoa, veroparatiisitalouden kitkemistä, pankki- ja rahoituslaitosten tiukempaa valvontaa ja estettävä Euroopan sisäistä vahingollista verokilpailua. Euroopan keskuspankki on saatettava demokraattisen ohjauksen alaisuuteen ja inflaatiotavoitteen lisäksi sen on tavoiteltava korkeaa työllistymisasastetta euroalueella. Euron valuviat on korjattava ja siirryttävä jälkikeynesiläiseen, investointivetoista kestäväää talouskasvua tavoittelevaan talousjärjestelmään. Veropetoksista annettavia rikosoikeudellisia rangaistuksia on kovennettava. Bruttokansantuotteen kehityksen lisäksi on otettava käyttöön kasvun kestävyyttä ja vaikutuksia ilmaisevia kehityksen mittareita. Yritysten yhteiskuntavastuun toteutumisen ja normien noudattamisen valvontaa on tehostettava varmistamalla Finnwatchin, ammattiliittojen ja viranomaisten riittävät resurssit.

Talous tulee nähdä välineenä ihmisten eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamisessa sekä halutun yhteiskuntajärjestelmän kuten pohjoismaisen hyvinvointimallin tukemisessa. Taloutta ei saa eriyttää muusta yhteiskunnallisesta toiminnasta tai päätöksenteosta. Talousjärjestelmän tulee vahvistaa työpaikkojen syntyä. Työ- ja elinkeinoministeriöön on perustettava julkisten investointien kerroinvaikutuksen arviointiyksikkö, joka määrittää valtakunnallisten investointien kannattavuutta. Investoinnit on eriytettävä julkisessa kirjanpidossa käyttötalousmenoista ja vapautettava alijäämsääntelystä työllistävien ja kehitystä tukevien investointien mahdollistamiseksi.

KOHTI KESTÄVÄÄ TALOUSJÄRJESTELMÄÄ

- Tarvitsemme ylikansallista talouden hallintaa ja sääntelyä
- Euroopan unionin on edistettävä kansainvälisen finanssitransaktioveron käyttöönottoa, veroparatiisitalouden kitkemistä, pankki- ja rahoituslaitosten tiukempaa valvontaa ja estettävä Euroopan sisäistä vahingollista verokilpailua

- Bruttokansantuotteen kehityksen lisäksi on otettava käyttöön kasvun kestävyyttä ja vaikutuksia ilmaisevia kehityksen mittareita
- Talous tulee nähdä välineenä ihmisten eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamisessa sekä halutun yhteiskuntajärjestelmän kuten pohjoismaisen hyvinvointimallin tukemisessa

Valtion talouspolitiikka

Kestävällä ja oikeudenmukaisella talouspolitiikalla varmistetaan ihmisten taloudellinen ja sosiaalinen tasa-arvo sekä pohjoismaisen hyvinvointimallin kehittäminen. Tämän vuoksi sitä ei voi irrottaa muusta yhteiskuntapolitiikasta, etenkin työllisyys- ja sosiaalipolitiikasta. Valtion taloudenpidon pitää olla läpinäkyvää, vastuullista ja pitkäjänteistä. Julkisen talouden kestävyysvajeeroriikasta hyvinvointipalvelujen leikkausten oikeuttajana pitää päästä eroon. Samalla painopistettä on siirrettävä talous-, työllisyys- ja elinkeinopoliittisten rakenteiden tarkasteluun. Huoltosuhteesta ja ikärakenteesta aiheutuviin ongelmiin on puututtava pidentämällä työuria ja työhyvinvointia parantamalla. Selvitetään kuuden tunnin työpäivään siirtymisen mahdolliset vaikutukset. Valtionyhtiöiden on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteiskuntavastuullisuuteen ja hyvään henkilöstöpolitiikkaan. Luonnollisia monopoleja ja strategisia yhtiöitä ei tule yksityistää. Tuottavaa kansallisomaisuutta ei tule myydä.

Harmaata taloutta ei tule missään määrin hyväksyä. Valtion tulee luoda kansallisen tulorekisterin yhteyteen kaikki työsuhteet, yritykset ja työnantajat kattava rekisteri, joka mahdollistaa harmaata työtä teettävien yritysten ja työnantajien tunnistamisen. Anonyymi omistaminen hallintarekisterin kautta tulee kieltää kaikilta sijoittajilta ja ammattiliitoille on annettava ryhmäkanneoikeus. Verohallinnon resurssit tulee kohdentaa nykyistä huomattavasti selkeämmin verotarkastukseen sekä veroparatiisiyhtiöiden ja siirtohinnoittelun kautta tapahtuvan veronkierron torjuntaan. Esitutinnan resursseja on lisättävä, jotta kaikki verotarkastajien ilmoittamat epäilykset pystytään tutkimaan. Viranomaisten välistä tiedonvaihtoa tulee helpottaa ja tietokantoja yhtenäistää. Tilintarkastajilla on oltava oikeus raportoida poliisille epäilemistään rikoksista.

Haitallisen kansainvälisen verosuunnittelun ja veronkierron ehkäisemiseksi on lisättävä tiedonvaihtoa veroparatiisimaiden ja verovelvollisten asuinmaiden kesken. Automaattiseen tiedonvaihtoon siirtyminen on tehokkain tapa veroparatiisitoiminnan hillitsemiseksi. Kansallisia verolainsäädäntöjä tulee tiukentaa ja kansainvälisen verojärjestelmän aukkoja on tukittava. Yritysten harjoittaman siirtohinnoittelun väärinkäyttöä voitonsiirron välineenä on rajoitettava siirtohinnoittelua koskevaa kansainvälistä sääntelyä kehittämällä. Yritykset on veloitettava luovuttamaan tietoja aggressiivista verosuunnittelua palvelevista järjestelyistä ja rakenteista sekä tekemään tilinpäätöksensä koko konsernin tasolla ja raportoimaan yksityiskohtaisesti kunkin maan osalta käytetty työvoima, fyysinen varallisuus, myynti, voitot ja maksetut verot.

Toimiva talous nojaa vahvaan ja kestäväan elinkeinorakenteeseen, korkeaan työllisyysasteeseen sekä laadukkaaseen ja muutoksia ennakoivaan koulutusjärjestelmään. Tämä vaatii keskittymistä toimiin, jotka parantavat työllisyyttä, rakenteiden. Mahdolliset veronkorotukset on tehtävä siten, että ne johtavat tuloerojen kaventumiseen. Rakenteellisilla uudistuksilla on mahdollista järjeistää toimintaa mm. sosiaali- ja terveyspalveluissa siten, että tulokset ovat inhimillisesti ja taloudellisesti nykyistä parempia. Tämä tarkoittaa investointeja ennaltaehkäisevään työhön, ihmisten terveyden edistämiseen ja koulutukseen. Mahdollisten leikkauksien kohdistamisessa tulee ensisijaisesti

tarkastella liiallisia verovähennys- ja yritystukijärjestelmiä. Yritystukijärjestelmää on vietävä innovatiivisten pk-yritysten tukemiseen. Lisäksi tukien vaikuttavuuden seuranta on lisättävä.

VALTION TALOUSPOLITIIKKA

- Julkisen talouden kestävyysvajeetoriikasta hyvinvointipalvelujen leikkausten oikeuttajana pitää päästä eroon. Samalla painopistettä on siirrettävä talous-, työllisyys- ja elinkeinopoliittisten rakenteiden tarkasteluun.
- Anonyymi omistaminen hallintarekisterin kautta tulee kieltää kaikilta sijoittajilta ja ammattiliitoille on annettava ryhmäkanneoikeus. Verohallinnon resurssit tulee kohdentaa nykyistä huomattavasti selkeämmin verotarkastukseen sekä veroparatiisiyhtiöiden ja siirtohinnoittelun kautta tapahtuvan veronkierron torjuntaan

Veropolitiikka

Verotuksen painopistettä on siirrettävä tuloeroja kaventavaan suuntaan. Tämä on välttämätöntä hyvinvointierojen kaventamiseksi ja pohjoismaisen mallin vahvistamiseksi. Verojärjestelmästä on tehtävä nykyistä selkeämpi, oikeudenmukaisempi ja hallinnollisesti kevyempi. Toteutettavan veropolitiikan tulee olla johdonmukaisempaa ja ennen kaikkea talouden toimijoiden näkökulmasta ennustettavampaa. Veropohjaa tulee laajentaa ja vastavuoroisesti verokilpailulle alttiita veroja kohtuullisesti keventää. Tuloverotuksen ja tulonsiirtojen kautta on turvattava oikeudenmukaisempi tulonjako ja tarjottava verovarojen vastineeksi tasokkaita julkisia palveluja. Matalapalkkaisen ja osa-aikaisen työn vastaanottamisen kannattavuus on turvattava yhteen sovittamalla vero- ja sosiaaliturvajärjestelmä nykyistä paremmin. Työllisyysasteen nostoon on puututtava siihen tähtävällä talouspolitiikalla.

Valtiontaloutta heikentävää laajaa verovähennysjärjestelmää on järkeistettävä. Esimerkiksi asuntolainojen korkojen verovähennysoikeutta on rajattava. Arvonlisäverotuksessa tulee siirtyä laajapohjaiseen yhden verokannan malliin, jossa alennetut verokannat nostetaan nykyisen yleisen verokannan tasolle ja sisällytetään veropohjaan myös rahoituspalvelut. Nousseet arvonlisäverotuotot on ohjattava täysimääräisesti sosiaaliturvan parantamiseen Yleisturvaan siirryttäessä. Haitallista kulutusta taas on vähennettävä korottamalla valmisteveroja.

Jäteveroja on lisättävä esimerkiksi erilaisten pakkausverojen muodossa. Kiinteistöverotuksen tulee kannustaa energiatehokkaisiin ja ympäristöystävällisiin remontti-investointeihin. Myös metsätalousmaa on tuotava kiinteistöverotuksen piiriin. Kaikki säätiöiden osingot ja luovutusvoitot tulee säätää osittain veronalaisiksi. Kaivospaikkakunnille maksettava kaivosvero tulee ottaa käyttöön. Turpeen verotusta on asteittain kiristettävä ja kaikkia fossiilisia polttoaineita tulee verottaa päästöjen mukaan. Lentopetrolin verovapaus poistetaan ja vero kerätään EU:n toimesta.

VEROPOLITIIKKA

- Verotuksen painopistettä on siirrettävä tuloeroja kaventavaan suuntaan
- Valtiontaloutta heikentävää laajaa verovähennysjärjestelmää on järkeistettävä

- Kiinteistöverotuksen tulee kannustaa energiatehokkaisiin ja ympäristöystävällisiin remontti-investointeihin. Myös metsätalousmaa on tuotava kiinteistöverotuksen piiriin
- Turpeen verotusta on asteittain kiristettävä ja kaikkia fossiilisia polttoaineita tulee verottaa päästöjen mukaan. Lentopetrolin verovapaus poistetaan ja vero kerätään EU:n toimesta

TYÖ- JA ELINKEINOPOLITIikka

Suomi on yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa ollut pitkään huipputasoa kansainvälisissä vertailuissa niin yhteiskunnan kilpailukyvyyn, turvallisuuden, tuottavuuden kuin työmarkkinoiden stabiiliteetin mittareilla. Kilpailu ei ole itseisarvo, vaan parhaat tulokset saavutetaan sopimusyhteiskuntaa vaalimalla sekä sisäisen turvallisuuden, vahvan valtion, korkean koulutustason ja hyvinvointipalveluiden turvaamisella. Valtion on tuettava seudullisia ja kansallisia keskuksia elinkeinoelämänsä kehittämässä. Sopimusyhteiskunnan toteutuminen edellyttää korkeaa järjestäytymisastetta työntekijöiden ja työnantajan puolella, mitä tulee edistää ja tukea yhteiskunnan toimesta. Työehtosopimusten yleissitovuudesta ei tule missään tapauksessa luopua, eikä sovittuja työehtoja tule saada alittaa - ei edes määrääjallisesti.

Työn ja yrittämisen edellytykset

Toimiva, laadukas ja opiskelijalle maksuton koulutusjärjestelmä luo pohjan kestäväälle elinkeinotoiminnalle. Koulutuspaikkojen sijoittaminen alueellisesti työelämän tarpeiden ja kansallisten kehittämissuunnitelmien mukaisesti varmistaa sekä valmistuvien nopean työllistymisen että osaavan työvoiman saannin. Jatkuva ja merkittävä kansallinen panostus innovaatiopolitiikkaan on välttämätöntä. Korkeakoulujen ja työelämän yhteistyö on nostettava kansalliseksi kärkihankkeeksi.

Infrastruktuurin toimivuus on modernin yhteiskunnan, toimivan elinkeinopolitiikan ja työllisyyden eilinehto. Tie- ja rataverkon kunnossapidämiseksi on luotava pitkäjänteinen, vaalikaudet ylittävä investointiohjelma, esimerkiksi perustettaisiin elinkeinoministeriöön infrainvestoinneista päättävä osasto. Kuntien on huolehdittava riittävästä tonttitarjonnasta ja seudullisesti järkevästä yhteiskuntasuunnittelusta, jotta yritykset voivat valita haluamansa sijoittumispaikan. Kohtuuhintaisen sekä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävänsä energian saatavuus on varmistettava lisäämällä energiantuotannon ja -jakelun yhteistyötä. Uutta ja kehittyvää tekniikkaa, digitalisaatiota sekä avoimen lähdekoodin tietojärjestelmiä on hyödynnettävä tehokkaammin viranomais- ja muissa palveluissa. Julkisen hallinnon on otettava tietoliikenteen runkoverkot omistukseensa ja kehitettävä niitä tehokkaasti. Kansalaisille on taattava mahdollisuus langattomaan ja nopeaan laajakaistayhteyteen. Nopean tietoverkon on katettava valtakunnallisesti kaikki asutuskeskukset. Julkisissa tiloissa on tarjottava maksuton laajakaistayhteys. Suomi tulee brändätä maana, johon on turvallista siirtää yritysten ja yhteisöjen arkaluontoinen tiedonhallinta.

Ohjelmistopatenttien voimassaoloaika tulee rajata nykyistä lyhyemmäksi. Immateriaalioikeuksiin liittyvää lainsäädäntöä on uudistettava siten, että uusien innovaatioiden ja ratkaisujen kehittäminen tulee helpommaksi. Uusia ohjelmistoyrityksiä on tuettava käynnistysvaiheessa yritys- ja innovaatiotuin. Patentti- ja tekijänoikeusjärjestelmiä on yhtenäistettävä Euroopan tasolla.

Pienyrittäjäksi ryhtyvät kantavat valtavan riskin paitsi yrityksensä liiketoiminnasta, myös henkilökohtaisesta toimeentulostaan. Työvoimakustannusten ja verotaakan alentamisesta on suhteellisesti eniten hyötyä suuryrityksille. Sosialidemokraattisen politiikan tulisikin kohdentaa toimet siihen, miten pienyrittäjien sosiaalista turvallisuutta voidaan kohentaa sen sijaan, että annettaisiin suuryrityksiä suosivia ja hyvinvointiyhteiskuntaa rapauttavia veroetuja. Pienyrittäjän oma toimeentulo voi pudota kohtuuttoman pieneksi liiketoiminnan tökkiessä ja hän kantaakin riskin henkilökohtaisemmin kuin suuryrittäjä. Siksi pienyrittäjän sosiaaliturvaa tulisi kehittää niin, ettei hänen yrityksensä huono taloudellinen menestys vaikuttaisi kohtuuttomasti pienyrittäjän toimeentuloon ja että vähimmäistoimeentulo olisi aina turvattu. Täten voimme turvata sen, että tulevaisuuden työllistäjille annettaisiin riittävä tuki, jotta taantuma tai karikkoinen liiketoiminnan alku ei kaada hyvää liikeidea. Yrittäjien sosiaaliturvaa on parannettava siirtymällä Yleisturvaan.

Tulevaisuudessa teollisuus perustuu korkean jalostusarvon tuotteiden ja kokonaisvaltaisten palveluratkaisujen tuottamiselle. Kasvavien palvelualojen toimintaedellytykset on turvattava ja teollisuuden muutosta on tuettava. Kehittämisen- ja tutkimustyöhön on panostettava sekä yritysten että julkisen sektorin toimesta. Vihreää kasvua ja ympäristöteknologian osaamista on lisättävä. Yritysten toimintakentän muutosta seurataan. Aloittavien ja kasvuyritysten toimintaa on tuettava ja yritystukijärjestelmää kehitettävä aloittavia pieniä ja keskisuuria kasvuyrityksiä suosivaksi. Yksityisomistuksessa olevien suuryritysten tukia on leikattava. Ylikansallista ja etenkin Euroopan sisäistä verokilpailua on ehkäistävä. Yritysten ympäristö- ja yhteiskuntavastuuta korostetaan lainsäädännössä. Julkisen sektorin on kasvun ja työllisyyden edistämiseksi oltava valmis lisäämään omistajuuttaan niillä aloilla, joilla yksityistä riskipääomaa ei ole saataville. Uusiutumattomat luonnonvarat määritetään kansallisomaisuudeksi, jota ei voida myydä, vaan joihin voidaan myöntää käyttölisenssi.

Ansiotuloverotuksessa erityistä huomiota tulee kiinnittää työllistymisen ja työnteon kannattavuuteen. Aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemiseksi etsitään keinoja. Työn tekemisen tulee olla aina kannattavaa ja siksi työllistymisen kannusteita luotaessa verotusta ja sosiaaliturvaa tulee kehittää yhtenä kokonaisuutena. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä on nostettava ja ansiotulovähennyksen poistumisvaiheen kokonaisrajaveroja alennettava. Myös tulosidonnaisten etuuskien väheneminen tulisi tapahtua nykyistä porrastetummin. Muut verotukselliset kannusteet tulee kohdistaa niille ryhmille, joiden työn tarjonta on joustavaa.

TYÖN JA YRITTÄMISEN EDELLYTYKSET

- Toimiva, laadukas ja opiskelijalle maksuton koulutusjärjestelmä luo pohjan kestäväälle elinkeinotoiminnalle
- Infrastruktuurin toimivuus on modernin yhteiskunnan, toimivan elinkeinopolitiikan ja työllisyyden elinehto

- Pienyrittäjien asemaa tulee kohentaa sen sijaan, että annettaisiin suuryrityksiä suosivia ja hyvinvointiyhteiskuntaa rapauttavia veroetuja
- Kasvavien palvelualojen toimintaedellytykset on turvattava ja teollisuuden muutosta on tuettava. Kehittämisen- ja tutkimustyöhön on panostettava sekä yritysten että julkisen sektorin toimesta. Vihreää kasvua ja ympäristötekniikan osaamista on lisättävä
- Työn tekemisen tulee olla aina kannattavaa ja siksi työllistymisen kannusteita luotaessa verotusta ja sosiaaliturvaa tulee kehittää yhtenä kokonaisuutena

Parempi työelämä

Työelämän laatua ja tuottavuutta on kehitettävä samanaikaisesti. Työnantajilta on vaadittava hyvää johtamista ja keinoja työhyvinvoinnin edistämiseksi, minkä lisäksi työnantajien on tarjottava esimiesasemassa oleville työntekijöille hyvän johtamistavan opintoja. Johtamista ja työelämän sosiaalisia taitoja on myös harjoitettava peruskoulusta lähtien kaikilla koulutusasteilla. Samalla työntekijöille on luotava todelliset mahdollisuudet itsensä kehittämiseen työuran aikana. Työntekijöiden on päästävä vapaammin ammattiliittojen järjestämille kursseille ja opintojaksoille. Työn ja perheen yhteensovittaminen on tehtävä helpommaksi. Vuokratyöhön on sovittava selkeät pelisäännöt, sekä pakkoyrittäjäys ja nollatuntisopimusten väärinkäyttö on lopetettava lainsäädännön avulla. Yrittäjän riskiä ei tule siirtää työntekijän kannettavaksi ja jokaiselle työntekijälle on taattava 18 tunnin vähimmäisviikkotyöaika. Tästä pienemmät tuntisopimukset vain työntekijän pyynnöstä. Työntekijöiden ja etenkin syrjäytymisvaarassa olevien osaamista ja työkykyä on kehitettävä aikuiskoulutuksen ja hyvinvointipalvelujen avulla sekä ottamalla käyttöön jokaisen työntekijän henkilökohtainen koulutustili. Pienyrittäjien sosiaalinen asema, kuten työterveydenhuolto ja sairausloma, on turvattava lailla. Ammattiliitoille on annettava kanneoikeus. Julkisella sektorilla on otettava käyttöön anonyymi työnhaku. Vastentahtoiset nollatuntityösopimukset on kiellettävä lainsäädännöllä.

Kaikille nuorille on taattava työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka. Julkisen sektorin tarjoamia kesätyöpaikkoja on lisättävä ja yrityksiä tuettava nuorten palkkaamisessa. Jokaiselle 15-17 -vuotiaalle on taattava kesätyöpaikka. Nuorten asemaan työmarkkinoilla on kiinnitettävä nykyistä paremmin huomiota, niin palkkauksen kuin työehtojen osalta. Samasta työstä kuuluu saada sama palkka iästä riippumatta. Harjoitteluajan palkkaloukkuihin on puututtava ja harjoittelujaksojen väärinkäyttöihin on puututtava ankarien sanktioiden avulla.

Nuorisotakuun rahoitus on turvattava. Julkisen sektorin on lisättävä vajaatyökykyisten ja muuten hankalassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä. Työelämän muutoksen tuomat haasteet on nostettava laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kaikille niille aloille ja työpaikoille, joilla ei vielä ole tai ei ole käytössä työehtosopimuksia, on saatava ammattiliittojen neuvottelemat työehtosopimukset. Työnantajien hallinnoimien niin kutsuttujen keltaisten liittojen perustaminen ja toiminta on kitkettävä suomalaisesta sopimusyhteiskunnasta kaikin keinoin. Työelämän ja -urien muuttuminen monitahoisemmiksi ja joustavammiksi on otettava huomioon lainsäädännössä. Opiskelu työn ohessa ja osaamisen kehittäminen on tehtävä helpommaksi ja työntekijöiden liikkuvuutta työmarkkinoilla on tuettava. Työttömyysturvalla opiskelua on helpotettava ja omaehtoisen opiskelun tarveharkinta on poistettava. Aliedustettujen ryhmien osallistumista koulutukseen on parannettava. Pätkätyöläisten toimeentuloa on parannettava kehittämällä sosiaaliturvajärjestelmää nykyistä joustavammaksi Yleisturvalla.

Keskeisille toimialoille pitää luoda pitkän aikavälin strategiat ja sopimukset, joiden tavoitteena on kotimaisen työllisyyden, hyvinvoinnin ja yhteiskuntarauhan tukeminen. Työuria pidennetään alusta, keskeltä ja lopusta. Erityisenä painopisteenä työuran keskivaiheeseen kohdistuvat toimenpiteet, joilla on suurin merkitys työllisyysasteen nostamisessa. Todellista eläköitymisikää on nostettava työkykyä ja -hyvinvointia parantamalla. Erityishuomiota tulee myös kiinnittää ennen aikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden ennaltaehkäisyyn. Eläkejärjestelmän kestävyys varmistetaan työnantajilta ja -tekijöiltä oikeudenmukaisesti kerättyjen eläkemaksujen ja eettisesti ylläpidettyjen eläkerahastojen tuottamien sijoitustuottojen kautta. Eläkemaksut tulee välittömästi nostaa Eläketurvakeskuksen laskemalle kestäväälle tasolla ja poistaa nykyinen maksuvaje. On sovittava sitovasti pidemmälle aikavälille eläkemaksujen taso. Työeläkemaksuja ei enää vähennetä eläkepalkasta. Ikärasismi on kitkettävä työmarkkinoilta lainsäädännöllä ja tehokkaalla seurannalla. Erilaisilla tukijärjestelmillä ja kannustimilla voidaan lisätä työnantajien halukkuutta palkata nuoria työntekijöitä sekä pitää iäkkäitä töissä eläkeikään asti. Kriisitilanteissa työmarkkinoiden vakaus ja yhteistoiminta on varmistettava kolmikantaisesti yhteiskunnallisilla sopimuksilla. Eläkejärjestelmään tehtävät muutokset sovitaan jatkossakin kolmikantaisesti työmarkkinaosapuolien esityksestä.

Eläkerahastojen hallinnointi ja niihin liittyvä päätöksenteko pysyy maksajilla eli työntekijöillä ja työnantajilla. Kaikissa eläkepoliittisissa ratkaisuisissa on otettava huomioon sukupolvien välinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Jokaista eläkejärjestelmään tehtävää muutosta valmisteltaessa tulee arvioida sukupolvivaikutukset. Vanhempien ikäpolvien suhteettomia eläke-etuja ja matalaa eläköitymisikää ei saa maksattaa nykyisten ja tulevien työntekijöiden eläkkeiden kustannuksella. Elinajakertoimen vaikutuksia tulee arvioida ja kohtuuttomiin eläketason leikkauksiin puuttua järjestelmää muuttamalla. Pidentyvistä elinajoista tulee käyttää riittävän suuri osa työhön, jotta eläkejärjestelmän ja hyvinvointivaltion rahoitus ei vaarannu. Vanhuuseläkeajan alaikäraja tulee arvioida elinajanodotteiden pidentymisen näkökulmasta. Mikäli alaikäraja nostetaan, tulee samalla sopia sitovasti konkreettisista toimista ikääntyneiden työllistymisen parantamiseksi, työelämän joustomahdollisuuksien lisäämiseksi sekä konkreettisista toimista työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen parantamiseksi. Nuoret on otettava mukaan kaikkeen eläkepolitiikkaan sen suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa. Työntekijöille tulee ottaa käyttöön säännölliset työkuntokartoitukset. Kartoituksella tuetaan työnantajaa ja työntekijää työkyvyn ylläpidossa. Pidemmän työuran ja joustavan eläkkeelle siirtymisen mahdollistavat työntekijälähtöiset osaaika-eläke- ja työaikatarkistukset.

Sukupuolten välinen epätasa-arvo johtuu yhteiskunnan rakenteista, kulttuurillisista ja sosiaalisista odotuksista ja normeista. Keskeiset yhteiskuntamme tasa-arvoepäkohdat kohdistuvat sukupuolten erilaiseen työmarkkina-asemaan sekä vanhemmuuden ja sen kustannusten epätasaiseen jakautumiseen. Palkkakuilujen kaventamiseksi tarvitaan kunnianhimoinen ja konkreettinen valtakunnallinen palkkatasa-arvo-ohjelma sekä samapalkkaisuutta edistäviä keskitettyjä työmarkkinaratkaisuja. Vanhempainvapainvapaat on jaettava nykyistä tasaisemmin molemmille vanhemmille ja vanhemmuuden kustannukset tasaisesti kaikkien työnantajien kesken. Vanhempainvapaiden kustannukset on jaettava kaikkien työnantajien kesken joko veropohjaisella mallilla tai perustamalla vanhemmuuskassa. Samalla on taattava, että yksinhuoltajien sekä samaa sukupuolta olevien vanhempien perheissä on vastaavat oikeudet kuin kahden heterovanhemman perheissä.

PAREMPI TYÖELÄMÄ

- Työelämän laatua ja tuottavuutta on kehitettävä samanaikaisesti. Työnantajilta on vaadittava hyvää johtamista ja keinoja työhyvinvoinnin edistämiseksi. Johtamista ja

työelämän sosiaalisia taitoja on myös harjoitettava peruskoulusta lähtien kaikilla koulutusasteilla

- Kaikille nuorille on taattava työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka. Julkisen sektorin tarjoamia kesätyöpaikkoja on lisättävä ja yrityksiä tuettava nuorten palkkaamisessa. Jokaiselle 15-17 -vuotiaalle on taattava kesätyöpaikka.
- Vajaatyökykyisten ja muuten hankalassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen keinoja on lisättävä.
- Vanhempien ikäpolvien suhteettomia eläke-etuja ja matalaa eläköitymisikää ei saa maksattaa nykyisten ja tulevien työntekijöiden eläkkeiden kustannuksella
- Palkkakuilujen kaventamiseksi tarvitaan kunnianhimoinen ja konkreettinen valtakunnallinen palkkatasa-arvo-ohjelma sekä samapalkkaisuutta edistäviä keskitettyjä työmarkkinaratkaisuja

KOULUTUS- JA SIVISTYSPOLITIikka

Suomalaisen opetuksen vahvuus syntyy siitä, että yhtenäinen peruskoulu kerää yhteen koko yhteiskunnan kirjon, oppilaan taustasta ja varallisuudesta riippumatta. Oppilaiden erilaiset taustat sekä lähtökohdat muodostavat sosiaalista pääomaa, jota yksityiset koulut ja oppilaitokset eivät voi tarjota.

Koulutusjärjestelmän yleiset tavoitteet

Suomalainen koulutusjärjestelmä turvaa kaikille sen piirissä opiskeleville yleissivistyksen ja valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Yhtenäisen koulutusjärjestelmän myötä syntyvä moninaisuus oppilaiden taustoissa vaatii opettajilta laadukasta pedagogista osaamista ja mahdollistaa toisaalta sosiaalisen pääoman kertymisen kaikille. Koulutusjärjestelmä kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen, jossa jokainen oppii omaan ympäristöönsä vaikuttamisen luonnolliseksi osaksi jokapäiväistä elämäänsä. Tutkintoon tähtäävä tai tutkintoa täydentävä koulutus on maksutonta kaikilla koulutusasteilla. Maksuttoman koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalinen nousu kaikille taustasta riippumatta. Yhteiskunnan ja yksilön kannalta on tehokkainta, että koulututtavia voivat kyvykkäimmät sekä ne joiden elämänlaatua koulutus eniten parantaa, eikä koulutukseen valikoitumista määritä henkilön sukutausta tai varallisuus.

Kaiken koulutuksen tulee kasvattaa oppilaita ja opiskelijoita kriittiseen ajatteluun sekä uteliaaseen kiinnostukseen ympäröivää maailmaa kohtaan. Yleissivistävällä peruskoulutuksella tarjotaan opiskelijoille riittävän vahvat kielelliset, viestinnälliset ja matemaattiset taidot, monipuoliset kielitaidot sekä laajat tiedolliset kulttuurilliset ja liikunnalliset valmiudet, joita toisen asteen ajan täydennetään ammatillisilla ja akateemisilla valmiuksilla.

Koulutusjärjestelmän on poistettava sukupuoleen liittyviä oletuksia ja kannustettava jokaista oppilasta tai opiskelijaa toimimaan oman identiteettinsä mukaisesti ilman ahtaita sukupuolirooleja. Sukupuolisensitiivinen kasvatus ei tarkoita sukupuolen hävittämistä, vaan jokaisen mahdollisuutta olla oma itsensä sekä saada hyväksyntää ja kannustusta sellaisena kuin on. Tavoitteena on, että sekä kasvattajat että oppilaat ja opiskelijat ymmärtävät kielenkäyttönsä ja tekojensa vaikutukset muihin ihmisiin ja heidän asemaansa sekä yhteiskunnallisiin rakenteisiin.

Koulutuksen digitalisaation myötä oppimismenetelmät sekä -ympäristöt monipuolistuvat ja opettajien osaamisvaatimukset muuttuvat. Teknologian kehitys ja älykkäiden järjestelmien yleistyminen lisäävät entisestään koulutuksen tarvetta kriittisessä ajattelussa, ongelmanratkaisussa ja tietoteknisissä perustaidoissa. Toimiva ja tasa-arvoinen koulutusjärjestelmä varmistaa myös tehokkaimman mahdollisen innovaatioiden syntymisen. Digitalisaation ei tule kokonaan korvata kontakti- ja ryhmäopetusta.

Oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten ja nuorten oppimisen arvioinnissa tavoitteena on jokaisen yksilöllinen kannustaminen parempiin suorituksiin. Arvostelun on oltava mahdollisimman tasa-arvoista ja otettava huomioon erilaisten oppijoiden ja taustojen moninaisuus. Oppimismotivaatio syntyy ensisijaisesti oppijan sisäisestä motivaatiosta oppimiseen. Ketään ei pidä lannistaa huonoilla arvosanoilla, vaan kannustaa esimerkiksi yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla.

Koulutuspolitiikasta päätetään ensisijaisesti kansallisella tasolla, mutta yleiseurooppalaisen liikkuvuuden kannalta on tarkoituksenmukaista yhtenäistää esimerkiksi eri tutkintotasojen vähimmäisvaatimuksia.

Nykymuotoisesta uskonnon opetuksesta on luovuttava ja kaikille on opetettava peruskoulussa pakollisena aineena elämäntietoa. Uudistamisen tavoitteena on kriittisesti, kunnioittavasti ja avoimesti erilaisia uskontoja käsittelevä oppiaine, joka lisää oppilaiden ymmärrystä ympäröivästä maailmasta, kulttuureista, uskonnosta sekä mahdollistaa aidosti erilaisten näkemysten ja ihmisten kohtaamisen. Kaikille pakollinen ja yhtenäinen oppiaine lisää oppilaiden välistä koulutuksellista tasa-arvoa. Peruskoulun liikuntatuntien tulisi olla sukupuolesta riippumatta kaikille yhteisiä. Sukupuolen merkitystä tulisi häivyttää ja eri lajimieltymysten sukupuolittuneisuutta purkaa. Koululiikunnan numeerisesta arvostelusta tulee luopua ja liikunnanopetuksen tarkoituksena tulee olla liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen.

Maahanmuuttajien koulutus on keskeisin asia kotoutumisen edistämisessä. Tulijoiden lähtömaassaan hankkima osaaminen on tunnustettava mahdollisimman tehokkaasti. Maahanmuuton kiihtyessä on huomioitava myös erityinen koulutustarve opettajille ja muille viranomaisille. Valmentava ja valmistava koulutus on järjestettävä yhtenäisin perustein kaikkialla maassa kaikilla koulutusasteilla.

KOULUTUSJÄRJESTELMÄN YLEISET TAVOITTEET

- Maksuttoman koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalinen nousu kaikille taustasta riippumatta
- Koulutusjärjestelmä kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen, jossa jokainen oppii omaan ympäristöönsä vaikuttamisen luonnolliseksi osaksi jokapäiväistä elämäänsä

- Koulutusjärjestelmän on poistettava sukupuoleen liittyviä oletuksia ja kannustettava jokaista oppilasta tai opiskelijaa toimimaan oman identiteettinsä mukaisesti ilman ahtaita sukupuolirooleja
- Koulutuksen digitalisaation myötä oppimismenetelmät sekä -ympäristöt monipuolistuvat ja opettajien osaamisvaatimukset muuttuvat. Teknologian kehitys ja älykkäiden järjestelmien yleistyminen lisäävät entisestään koulutuksen tarvetta kriittisessä ajattelussa, ongelmanratkaisussa ja tietoteknisissä perustaidoissa
- Nykymuotoisesta uskonnon opetuksesta on luovuttava ja kaikille on opetettava peruskoulussa pakollisena aineena elämäntutkimustietoa

Varhaiskasvatus

Työn ja perhe-elämän yhdistäminen, uusien sukupolvien kasvattaminen ja lasten hoitovastuu kuuluvat koko yhteiskunnalle. Laadukas varhaiskasvatus mahdollistaa yhtäläiset mahdollisuudet työskennellä kodin ulkopuolisessa palkkatyössä ja turvaa sukupuolten välisen tasa-arvokehityksen.

Monikulttuurisuus ja lasten erilaiset lähtökohdat tulee nähdä yhteiskuntaa yhdistävänä voimavarana. Oikeus varhaiskasvatukseen on lapsen subjektiivinen oikeus, jotta eri väestöryhmien välistä yhdenvertaisuutta voidaan edistää. Varhaiskasvatus takaa lapsille tasa-arvoiset mahdollisuudet oppimiseen ja kehittymiseen jo varhaisina vuosina perheen tulotasosta tai sosiaalisesta taustasta riippumatta. Varhaiskasvatuksen ohjaus tulee siirtää kunnilta opetusministeriöön, jotta kasvatuksen tasalaatuisuus ja oppimisvalmiuksia kehittävä sekä sosiaalisia toimintavalmiuksia lisäävä luonne toteutuu koko Suomen varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatus ja esiopetus kehittävät kokonaisvaltaisesti lapsen sosiaalisia taitoja, oppimisvalmiuksia sekä luovat pohjan perusopetuksessa alkavien oppiaineiden oppimiselle. Lapsella on oikeus päästä kunnalliseen varhaiskasvatukseen vanhemmuuden perusteella maksettavan sosiaaliturvan päätyttyä.

Kunnilla on velvollisuus järjestää lasten varhaiskasvatus. Lapsi voidaan hoitaa ennen peruskoulua päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäivähoidossa, koko- tai osapäivähoitona, kuitenkin siten, että pedagoginen osa varhaiskasvatuksesta täyttyy. Työelämän rytmin hajautuessa nousee tarve varsinkin lasten vuorohoidon ja joustavan päivähoiton järjestämiselle.

Kasvatushenkilöstön määrässä tulee lisätä lastentarhanopettajan koulutuksen saaneiden määrää, sillä vain pedagoginen koulutuksen saanut opettaja takaa tasa-arvoisen oppimisen ja kehityksen tuen kaikille lapsille. Tämän vuoksi kaikista varhaiskasvattajan tutkinnoista on luotava toimiva ja yhtenäinen opintopolku lastentarhanopettajan pätevyteen.

Lapsiryhmien suuret koot aiheuttavat tutkimusten mukaan stressiä ja lisäävät oppimis- ja keskittymisvaikeuksia. Vaihtelevat lapsiryhmät estävät yksilöllisen oppimisen ja kehityksen tukemisen. Päiväkotien lapsiryhmien koolle asetetaan lasten kehitystä tukevat ylärajat.

Työn ja perheen tasapainoinen yhdistäminen ja kasvatusvastuu kuuluvat vanhemmille tasapuolisesti. Suomalaisen hyvinvointivaltion on tulevaisuudessa perustuttava mallille, jonka kautta perheen ja ansiotyön yhdistäminen on mahdollista kaikille. Samalla kun vahvistetaan

oikeuksia tasavertaiseen vanhemmuuteen, edistetään myös yhdenvertaisuutta työmarkkinoilla. Kaikenlaisten perheiden on oltava keskenään yhdenvertaisessa asemassa.

Vanhempainvapaat tulee jakaa molempien vanhempien kesken tasapuolisesti siten, että perhevapaista aiheutuvat kustannukset jakautuvat työnantajille tasapuolisesti. Vanhempien on oltava oikeutettuja sosiaali- ja ansioturvaan puolitoista vuotta lapsen syntymästä. Vanhempainvapaakausi tulee jakaa molempien vanhempien kesken siten, että molemmat vanhemmat voivat hoitaa lasta kotona yhden kolmanneksen vapaan kestoajasta kumpikin, ja jakavat viimeisen kolmanneksen haluamallaan tavalla. Vanhempainvapaakauden jälkeen yhden vanhemman osittaista työntekoa tuetaan ja työnhakuvelvoitetta rajoitetaan siihen saakka, että lapsi on kolmevuotias. Tavoitteena on, että kukaan vanhemmista ei syrjäydy työmarkkinoilta vanhempainvapaiden takia.

VARHAISKASVATUS

- Oikeus varhaiskasvatukseen on lapsen subjektiivinen oikeus, jotta eri väestöryhmien välistä yhdenvertaisuutta voidaan edistää. Varhaiskasvatus takaa lapsille tasa-arvoiset mahdollisuudet oppimiseen ja kehittymiseen jo varhaisina vuosina perheen tulotasosta tai sosiaalisesta taustasta riippumatta
- Työn ja perheen tasapainoinen yhdistäminen ja kasvatusvastuu kuuluvat vanhemmille tasapuolisesti. Suomalaisen hyvinvointivaltion on tulevaisuudessa perustuttava mallille, jonka kautta perheen ja ansiotyön yhdistäminen on mahdollista kaikille
- Vanhempainvapaat tulee jakaa molempien vanhempien kesken tasapuolisesti siten, että perhevapaista aiheutuvat kustannukset jakautuvat työnantajille tasapuolisesti. Vanhempien on oltava oikeutettuja sosiaali- ja ansioturvaan puolitoista vuotta lapsen syntymästä

Peruskoulutus

Yhtenäinen peruskoulu on osa koulutuksellista perusturvaa, johon kaikilla taustasta tai erityisen tuen tarpeesta riippumatta on oikeus. Lapsen vanhempien valitseman asuinpaikan, taustan tai muunkaan epäolennaisen tekijän ei tule vaikuttaa koulumenestykseen ja koulutuspolkujen muotoutumiseen. Koulujen erilaiset toimintaympäristöt tulee huomioida perusopetuksen valtiosuoksien määräytymisessä.

Perusopetuksen on annettava oppivelvollisuuden piiriin kuuluvalle mahdollisuus monipuoliseen kasvuun ja kehitykseen, hankkia yhteiskunnassa tarvittavia tietoja, taitoja ja osaamista demokraattisessa yhteiskunnassa toimimiseen. Opetuksen tulee tukea yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä purkaa käsityksiä, jossa oppilaan kyvyt, tiedot, osaaminen ja persoonallisuus ovat riippuvaisia oppilaan sukupuolesta. Opetusta ei voi sijoittaa minkään uskonnollisen yhteisön näkemyksiin tai maailmankatsomukseen, vaan opetus kehittää oppilaan omaa kriittistä ajattelua. Kielten valinnaisuutta ja tietoutta valinnan mahdollisuudesta tulee lisätä.

Opetuksen järjestäjän tulee tukea oppilaan mahdollisuuksia osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä kerhotoimintaan koulupäivän aikana. Kouluviihtyvyyden ja monipuolisen osaamisen kehittämiseksi tulee koulun tukea muuta toimintaa opetuksen rinnalla.

Jokaisessa peruskoulussa on toimiva demokratiaa ja demokratiakasvatusta edistävä kouluyhteisö, joka koostuu aktiivisesta oppilaskunnasta, osallistavasta opettajakunnasta sekä muusta koulun henkilöstöstä. Oppilaiden aktiivisuudesta huolehditaan tarjoamalla oppilaskunnille riittävät resurssit toimia sekä puitteet demokratian toteuttamiseen yleiskokouksilla, vaaleilla ja muilla hyvillä koko oppilaskuntaa osallistavilla käytänteillä. Yhteiskunnallisia valmiuksia parannetaan säännöllisellä vuorovaikutuksella yhteiskunnallisten toimijoiden, kuten järjestöjen ja päättäjien kanssa. Tätä varten kouluihin tuodaan toimivia yhteiskunnallisia konsepteja, kuten politiikan tureja säännöllisesti.

Oppimisen tukemisessa erityistä huomiota tulee jatkossa kiinnittää sukupuolten välisten osaamiseröjen kaventamiseen sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen vahvistamiseen. Useat tutkimukset ja arvioinnit osoittavat oppilaan asuinalueen ja sukupuolen korreloivan koulumenestykseen, siksi erityisen tärkeää on tukea alueita, joissa koulutusaste ja työllisyys ovat keskiarvoa alhaisempia. Rakennemuutuksesta kärsivien maakuntien koulutuksen kehittämisessä tulee jatkossa erityisesti huomioida poikien koulutuspolkujen ja uusien elinkeinoalojen kehittämisen tukeminen.

Eri kultuuritaustaisten oppilaiden opetuksen järjestämisessä ja suunnittelussa tulee huomioida suomalaisen kulttuurin ja kielen opetuksen lisäksi myös oppilaan oman kielen ja kulttuurin opetuksen tukeminen. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen valmistavan opetuksen käyttöönottoa kunnissa tuetaan. Jokaisen oppilaan kohdalla huomioidaan oppilaan aikaisempi kouluhistoria ja osaaminen yksilöllisten koulutuspolkujen suunnittelussa.

Peruskoulutus

- Perusopetuksen on annettava oppivelvollisuuden piiriin kuuluvalla mahdollisuus monipuoliseen kasvuun ja kehitykseen, hankkia yhteiskunnassa tarvittavia tietoja, taitoja ja osaamista demokraattisessa yhteiskunnassa toimimiseen
- Kouluviihtyvyyden ja monipuolisen osaamisen kehittämiseksi tulee koulun tukea muuta toimintaa opetuksen rinnalla
- Jokaisessa peruskoulussa on toimiva demokratiaa ja demokratiakasvatusta edistävä kouluyhteisö, joka koostuu aktiivisesta oppilaskunnasta, osallistavasta opettajakunnasta sekä muusta koulun henkilöstöstä
- Oppimisen tukemisessa erityistä huomiota tulee jatkossa kiinnittää sukupuolten välisten osaamiseröjen kaventamiseen sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen vahvistamiseen
- Harrastukset tuodaan osaksi koulujen toimintaa. Tämä mahdollistaa maksuttoman harrastamisen kaikille vanhempien tulotasosta riippumatta.

Toinen aste

Kiihtyen kehittyvä yhteiskunta, digitalisaatio, robotisaatio sekä työelämän jatkuva muutos ovat tuoneet tarpeen yleisen koulutustason nostolle sekä parempien elinikäisten valmiuksien

tarjoamiselle. Nuorista jopa puolet arvioi, ettei heidän saamansa koulutus valmista heitä työntekoon, minkä lisäksi n. 80 prosenttia nuorista uskoo, että heidän on opittava uusia taitoja, joita ei ole koulussa opetettu. Yhteiskunnan on viisasta huolehtia koulutustason nostamisesta mahdollisimman korkealle jo alkupäästä, jotta kukaan ei putoa tyhjän päälle vaikeuksien kohdatessa ja jotta myöhempi koulutus voidaan kohdentaa sitä tarvitseville mahdollisimman tehokkaasti.

Yhteiskunnalla ei ole varaa jättää ketään toisen asteen ulkopuolelle, vaan jokaisella on oppioikeus - oikeus syventyä peruskoulun jälkeen oman osaamispääoman kasvattamiseen toisen asteen koulutuksessa. Tästä huolehditaan muodostamalla nykyistä vapaampia koulutuspolkuja mahdollistava yleinen toinen asteen tutkinto, joka kuuluu oppivelvollisuuden piiriin.

Yleisessä toisen asteen tutkinnossa jokaisella on mahdollisuus suorittaa monipuolisesti niin yleissivistäviä kuin ammatillisia opintoja itselleen parhaalla mahdollisella painotuksella ja tavalla. Tämä takaa jokaiselle monipuoliset jatko-opinto-, työelämä ja elinikäisen oppimisen valmiudet sekä oikeudet. Tutkinnon lopuksi on mahdollista suorittaa ylioppilastutkinto sekä syventävä toisen asteen opinnäytetyö, joilla on mahdollista pyrkiä suoraan korkea-asteen opintoihin.

Tutkinto on mahdollista suorittaa niin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa kuin oppisopimuskoulutuksessa ja se kattaa sisäänsä myös kaikki peruskoulun jälkeiset erityiset ja valmistavat opinnot, joilla tuetaan opiskelijoiden siirtymistä peruskoulusta toiselle asteelle. Osaamisen hankintatapojen monipuolistamiseksi myös aiemmin opitun osaamisen tunnistaminen näyttötutkinnoin on toimiva tapa suorittaa toisen asteen tutkinto.

Kurssimuotoisella toisella asteella on huolehdittava riittävästä resursseista ja jokaisen on oltava mahdollista osallistua toisen asteen opintojen valtakunnallisten opetussuunnitelmien mukaisille kursseille. Lähiopetuksen tulee olla nuorelle opintojen ensisijainen suorittamismuoto, jota tuetaan etäopetuksella sekä itsenäisellä suorittamisella. Kokeiden ja arvostelun osalta edetään opiskelijoita kannustavampaan suuntaan ja tuetaan kognitiivisesti vapaampaa oppimista, jossa oppimista ei ole ensisijaisesti sidottu aikaan vaan opiskelijan omaan tahtiin.

Toisen asteen tutkinnossa huolehditaan riittävästä määrästä yleissivistyksellisiä perusopintoja, jotka tarjoavat vahvan tietotaitopohjan myöhempiä syventäviä opintoja sekä valmistumisen jälkeistä elämää varten. Riittävän työelämä- ja korkeakouluvalmiuden takaamiseksi opiskelijan on käytävä tietty määrä akateemisia tai ammatillisia opintoja tietyltä alalta saadakseen ammattitutkinnon tai oikeuden suorittaa ylioppilastutkinto.

Jokaisella on mahdollista sekoitella omien vahvuuksien mukaan opintoja ja koota näistä joko ammatillisesti tai sivistyksellisesti painottuneen tutkinnon. Jos opiskelija haluaa täysin painottua perusopintojen jälkeen ammatillisiin tai yleissivistyksellisiin opintoihin, on tähän oltava mahdollisuus. Syventävissä kursseissa on rakennettava myös oppiaineiden rajat rikkovia teemakokonaisuuksia.

Toisen asteen koulutuksen järjestäminen taloudellisesti ja hallinnollisesti tehokasta, kun yksiköt ovat kohtuullisen kokoisia ja järjestämisessä hyödynnetään opetushenkilöstön sekä koulutusalojen moninaisuutta. Koulutuksen järjestämisestä ja rahoituksesta vastaa valtio, mutta kunnat, kuntayhtymät sekä itsehallintoalueet voivat toimia koulutuksen tuottajina. Kouluverkko ei saa muodostua liian väljäksi, jotta voidaan mahdollistaa laadukkaan koulutuksen saatavuus jokaiselle. Opiskelijan on voitava käydä toista astetta ensisijaisesti kotoa käsin, mutta myös itsenäistä asumista tuetaan Yleisturvan sekä edullisten opiskelija-asuntojen ja -asuntoloiden avulla.

Alueellisen kattavuuden takaamiseksi opiskelijoilla on oltava mahdollisuus suorittaa opintoja esimerkiksi maakunnan tai työssäkäyntialueen laajuisella alueella, ja alueen opiskelijoille tarjotaan yhteinen kampuskurssitarjotin. Nykyisenkaltaisista painotetuista lukioista ja samankaltaisista ammatillisista oppilaitoksista muodostetaan yhteistyöoppilaitoksia, joissa jo rakennetut yleissivistykselliset ja ammatilliset vahvuudet saadaan parhaaseen käyttöön.

Rahoituksen tason tulee kattaa vähintäänkin vuotuiset yksikkökustannukset sekä tarjota mahdollisuuksia opetuksen kehittämiseen. Rahoituksen perusosuus määritellään riittävän suureksi jättäen kuitenkin mahdollisuuden luoda tulohajasta toisen asteen koulutuksen tuottajille. Kouluyhteisön hyvinvointi sekä digitalisaation hyödyntäminen tuodaan mukaan rahoituksen vaikuttajaksi.

Toisen asteen koulutus on oppivelvollisen seuraava pysäkki peruskoulun jälkeen. Näin yhteiskunta sitoutuu tarjoamaan jokaiselle toisen asteen koulutuspaikan sekä siihen liittyvät etuudet. Oppivelvollisuutta ei sidota ensisijaisesti ikään vaan tutkintoon.

Toiselle asteelle siirtymistä edistetään opinto-ohjauksen määrän kasvattamisella ja laadun parantamisella, jotta opiskelijat tietävät mahdollisimman hyvin tulevan opintopolkunsa painotukset toisen asteen sisällä. Jokaiselle peruskoulusta valmistuvalle taataan oppioikeuden myötä toisen asteen opintopaikka ja oppivelvollisuuteen säädetään peruskoulujen jälkiohjausvelvoite, josta vastaavat kunnan etsivä nuorisotyö sekä oppilashuolto. Kaikki toisen asteen opintopolut peruskoulutuksesta valmistavaan koulutukseen sisällytetään yhteishakuun. Valmistavien opintojen aikana on oltava mahdollisuus opiskella toisen asteen pakollisia kursseja, joita voidaan lukea myöhemmin osaksi opintoja.

Toisen asteen oppilaitokset ovat sosiaalisia yhteisöjä, jotka rakentuvat monenlaisten eri alojen ja taustaisten opiskelijoiden muodostaman opiskelijakunnan, opetushenkilöstön sekä tukipalvelukunnan varaan. Opinto-ohjaukseen laatuun on kiinnitettävä huomiota, erityisesti koulutuksen nivelvaiheissa. Opinto-ohjaajien koulutus on laadukasta. Opinto-ohjauksessa keskitytään ensisijaisesti parhaan mahdollisen opintopolun löytämiseen henkilökohtaisella opinto-ohjauksella. Opinto-ohjaus on sisällytettävä opetukseen ja siihen tulee vastuuttaa koko kouluyhteisö. Demokratiakasvatusta edistetään sekä opiskelijoita sitoutetaan oppilaitoksen toiminnan ja kouluyhteisön kehittämiseen opiskelijakuntien riittävillä resursseilla ja tuella.

Korkeakoulutukseen siirtymisessä edistetään toisen asteen loppututkinnon hyödyntämistä sekä vähennetään päällekkäistä testausta. Toisen asteen loppututkinnon tulee olla ensisijainen väylä korkeakoulutukseen, jota tuetaan muun osaamisen testaamisella esimerkiksi pääsykokeilla. Jo toisen asteen aikana suoritettuja opintoja on voitava soveltuvilta osin lukea osaksi korkeakoulututkintoa.

Digitalisaatio tarjoaa niin sisältö- kuin järjestelmätasolla koulutukselle ennennäkemättömiä kehittymisen mahdollisuuksia, joita Suomi on etunenässä ottamassa käyttöön. Toisen asteen oppilaitosten kurssitarjottimia tuodaan yhteisten tietojärjestelmien alaisuuteen nykyistä isommilla, jopa maakuntien tai työssäkäyntialueiden kokoisilla alueilla. Oppimateriaalitarjonnassa avoimet oppimateriaalit nostetaan nykyisten kustantajapohjaisten oppimateriaalien rinnalle ja tuodaan materiaalit samaan järjestelmään, joka on tarjolla kaikille toisen asteen opiskelijoille sekä opettajille. Kaiken oppimateriaalin arvonlisävero lasketaan samalle tasolle, jotta fyysisen ja sähköisen hankinnan välille ei synny verotuksesta johtuvaa hintaeroa. Laajentamalla nykyisenkaltaisen ylioppilastutkintorekisteri koskemaan myös ammatillisia tutkintoja luodaan

toisen asteen tutkintojen keskitetty rekisteri. Järjestelmät tehdään ensisijaisesti avoimella koodilla ja kaikissa toimissa vältetään sitoutumista toimittajaloukkuihin valmistajien kanssa.

Lähiopetus on ensisijainen opetusmuoto. Kuitenkin myös etäopetuksen sekä laajennettujen ja virtuaalitodellisuuksien avulla mahdollistetaan samankaltaiset oppimismahdollisuudet alueellisesti eri puolilla Suomea. Tutkintoa ei ole välttämätöntä suorittaa juuri siinä oppilaitoksessa, jossa tutkinnon opetus pääosin alueella järjestetään. Riittävän hyvistä verkkoyhteyksistä, digitaalisten palveluiden toimimisesta alustariippumattomasti sekä fyysisten laitteiden kunnosta huolehditaan säännöllisesti.

Toinen aste

- Muodostetaan nykyistä vapaampia koulutuspolkuja mahdollistava yleinen toisen asteen tutkinto, joka kuuluu oppivelvollisuuden piiriin
- Yleisessä toisen asteen tutkinnossa jokaisella on mahdollisuus suorittaa monipuolisesti niin yleissivistäviä kuin ammatillisia opintoja itselleen parhaalla mahdollisella painotuksella ja tavalla. Tutkinnon lopuksi on mahdollista suorittaa ylioppilastutkinto sekä syventävä toisen asteen opinnäytetyö, joilla on mahdollista pyrkiä suoraan korkea-asteen opintoihin
- Toisen asteen tutkinnossa huolehditaan riittävästä määrästä yleissivistyksellisiä perusopintoja, jotka tarjoavat vahvan tietotaitopohjan myöhempiä syventäviä opintoja sekä valmistumisen jälkeistä elämää varten
- Toisen asteen oppilaitosten kurssitarjottimia tuodaan yhteisten tietojärjestelmien alaisuuteen nykyistä isommilla, jopa maakuntien tai työssäkäyntialueiden kokoisilla alueilla
- Lähiopetus on ensisijainen opetusmuoto. Kuitenkin myös etäopetuksen sekä laajennettujen ja virtuaalitodellisuuksien avulla mahdollistetaan samankaltaiset oppimismahdollisuudet alueellisesti eri puolilla Suomea.
- Toisen asteen koulutuksen välineistön ja laitteiston on oltava nykyaikaista ja tarkoituksen mukaista

Korkeakoulutus

Korkeakoulutuksen Suomessa on oltava maksutonta, myös EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Koulutusvientiin panostetaan poistamalla lainsäädännöllisiä esteitä ja kehittämällä suomalaista osaamista entistä kilpailukykyisemmäksi. Koulutusvienti on myös globaalia vastuunkantamista. Pienen kansakunnan menestys perustuu korkealle osaamiselle. Suomalaisen teollisuuden kilpailukyky on jatkossakin perustuttava laadukkaisiin tuotteisiin ja uusiin innovaatioihin. Innovaatioiden syntymistä tuetaan tehokkaimmin pitämällä huolta siitä, että koulutuksellinen tasa-arvo toteutuu, koulutuksen periytyvyys on matalalla ja jokaisen ihmisen kyvyistä mahdollisimman suuri osa on käytössä.

Suomalaisten korkeakoulujen välistä yhteistyötä jatketaan määrätietoisesti. Yhteistyötä on jo tiivistetty, mutta nyt monessa suhteessa nykyisen lainsäädännön ja järjestelmän rajat ovat tulleet vastaan. Suomessa tuleekin koota korkeakoulutus yhden lainsäädännön alle sekä yhtenäisiin

korkea-asteen oppilaitoksiin, joissa tarjotaan nykyisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmia vastaavaa opetusta. Tällä tavoin voidaan saada merkittäviä synergiaetuja yhdistämällä tukitoiminta ja opetusresursseja sekä käyttämällä enemmän yhteisiä tiloja. Samalla voidaan poistaa koulutuksen sisällöllisiä päällekkäisyyksiä ja kohdentaa valtakunnallisesti koulutusta alueelliset tarpeet huomioiden. Toteutuksessa tulee huomioida tieteiden yhteiskunnalliset sivistykselliset ja tieteen perustutkimusta edistävät toimet sekä ammatilliset erityistaidot. Korkeakoulujen välinen ja sisäinen siirtyminen alalta tai linjalta toiselle on oltava toimivaa ja joustavaa. Aiemmin hankittu osaaminen on tunnustettava. Opiskelijavalintaa on edelleen kehitettävä siten, että se mittaa opiskelijan soveltuvuutta alalle sekä kykyä suoriutua opinnoista, ei vain pääsykokeista. Korkeakoulujen sisäisiä koulutusohjelmien vaihtoja on sujuvoitettava niin, että vaihdos on mahdollista muutenkin kuin pääsykokeen kautta. Opintoaloille hakeutuminen ei saa olla kiinni varallisuudesta, eivätkä korkeakoulujenopiskelijavalinnat saa edellyttää sellaisia valmiuksia, joita toisen asteen koulutus ei tarjoa. Toisella asteella on tarjottava tutkinnon suorittaneille opiskelijoille korkeakoulujen pääsykokeisiin valmentavia kursseja.

Opiskelijavalinnoissa on kohtuulliset kiintiöt ensimmäistä korkeakoulupaikkaa hakeville, jotta voidaan lyhentää toisen asteen koulutuksesta korkea-asteelle siirtymiseen kuluva aikaa ja pidentää näin työuria. Samalla pitää kuitenkin huolehtia, että jokaisella on mahdollisuus hakeutua koulutukseen eikä synny koulutuksellisia umpiperiä. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoituksen tulee olla riittävällä tasolla, jotta varmistetaan suomalaisen korkean osaamisen jatkuvuus. Koulutukseen ei tule kohdentaa leikkauksia, koska koulutuksesta leikkaaminen on tulevaisuudesta leikkaamista. Aloituspaiikkojen määrässä on otettava huomioon työvoiman tarve.

KORKEAKOULUTUS

- Korkeakoulutuksen Suomessa on oltava maksutonta, myös EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille
- Innovaatioiden syntymistä tuetaan tehokkaimmin pitämällä huolta siitä, että koulutuksellinen tasa-arvo toteutuu, koulutuksen periytyvyys on matalalla ja jokaisen ihmisen kyvyistä mahdollisimman suuri osa on käytössä
- Korkeakoulutus tulee koota yhden lainsäädännön alle sekä yhtenäisiin korkea-asteen oppilaitoksiin, joissa tarjotaan nykyisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmia vastaavaa opetusta
- Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoituksen tulee olla riittävällä tasolla, jotta varmistetaan suomalaisen korkean osaamisen jatkuvuus. Koulutukseen ei tule kohdentaa leikkauksia, koska koulutuksesta leikkaaminen on tulevaisuudesta leikkaamista

Oppimisen tukipalvelut

Oppimisen tukipalveluilla tarkoitetaan palveluita, joilla tuetaan oppilaan ja opiskelijan oppimista, hyvinvointia ja kehitystä. Opetus järjestetään yhteistyössä kotien kanssa, kodin ja koulun välinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta lapsen täysipainoinen kehityksen tukeminen kokonaisvaltaisesti onnistuu. Koulutuksen aikana oppilaat kokevat omassa ja perheen elämässä asioita, jotka vaikuttavat myös oppilaan koulumenestykseen ja kehitykseen. Oppilashuolto, oppilaanohjaus sekä

kuraattori – ja koulupsykologin palveluilla pyritään kehittämään ja ylläpitämään kouluvalmiuksia myös muuttuvissa elämäntilanteissa. Oppimisen ja opintojen tukipalvelut tukevat yksilöä koko koulutuspolun ajan. Tukipalveluita kehitettäessä otetaan huomioon yksilöiden tarpeet kaikilla koulutusasteilla.

Oppimista tukevat palvelut tulee olla jokaisen oppilaan ja opiskelijan saatavilla ja järjestää moniammatillisessa yhteistyössä. Näkökulma oppimisen tukipalveluiden suuntaamisessa tulee olla ennaltaehkäisyssä. Tukipalveluiden järjestämisessä huomioidaan jokainen yksilöllisesti, mutta etenemissä määrin myös kollektiivisesti. Oppimista tukevien palveluiden tulee olla jokaisen oppilaan saatavissa. Oppimiseen ja hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat usein moniulotteisia, joten myös oppimista ja hyvinvointia tukevat palvelut tulee järjestää moniammatillisessa yhteistyössä. Koulumaailma ei toimi irrallaan muusta yhteiskunnasta, jonka vuoksi myös opetushenkilöstön tulee sitoutua toimimaan joustavassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kunnallisten lasten ja nuorten hyvinvointia ja kasvua tukevat palvelut tulee integroida osaksi opetustoimea, ilman turhia raja-aitoa.

OPPIMISEN TUKIPALVELUT

- Oppilashuolto, oppilaanohjaus sekä kuraattori – ja koulupsykologin palveluilla pyritään kehittämään ja ylläpitämään kouluvalmiuksia myös muuttuvissa elämäntilanteissa
- Oppimista tukevat palvelut tulee olla jokaisen oppilaan ja opiskelijan saatavilla ja järjestää moniammatillisessa yhteistyössä. Näkökulma oppimisen tukipalveluiden suuntaamisessa tulee olla ennaltaehkäisyssä

Kulttuuri ja vapaa sivistystyö

Sivistyneessä yhteiskunnassa taiteella, kulttuurilla ja luovuudella on pysyvä arvo. Taidetta ja kulttuuria edistetään niin, että kaikilla kansalaisilla on varallisuudesta huolimatta oikeus osallistua ja nauttia sekä luoda taidetta ja kulttuuria. Monikulttuurisuus ja **kaksi** -kielisyys huomioidaan kaikissa kulttuuripoliittisissa toimissa. Kunnallisten kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tulee olla kohtuuhintaisia ja avoimia kaikille kuntalaisille. Lasten yhdenvertaisuutta tuetaan tarjoamalla kunnallisia avoimia varhaiskasvatuspalveluita, kuten kerho – ja liikuntapalveluita. Taide – ja kulttuurilaitosten, kuten kirjastoverkon kattavuus ja toimintaedellytykset turvataan kuntien yhteistyönä.

Immateriaalituotteiden ostajien kuluttajansuojaa ja oikeutta käyttää hallussaan olevaa materiaalia omaan yksityiseen käyttöönsä on laajennettava. Musiikin ostajalla on oltava oikeus kuunnella teoksia haluamallaan laitteilla. Yhteiskunnallinen tuki taiteen tekijöille on uudistettava. Taiteen on oltava kaikkien kansalaisten ulottuvilla.

Sähköisten palveluiden kehittämistä jatketaan ja kirjastopalveluiden saatavuus on turvattava. Varsinkin julkinen sektori tukee syrjäalueiden sähköisten palveluiden kehittämistä. Sukupolvien välinen koulutuksellinen eriarvoisuus korostuu erityisesti koulutukseen osallistumisessa. Kansalaisopistojen ja avoimien yliopistojen toimintaa tuetaan, jotta taloudellinen ja sosiaalinen kynnys omaehtoiseen koulutukseen säilyy edelleen alhaisena.

Kulttuurivienti ja -yrittäjäyys ovat vakiintuneet osaksi kulttuurin tuotantoa ja taloutta. Suomalaisen taiteen, kulttuurin ja innovaatioiden vientiä sekä koulutusta tuetaan jatkossa yritysten kansainvälistymisen ja verkostoitumisen muodossa.

KULTTUURI JA VAPAA SIVISTYSTYÖ

- Taidetta ja kulttuuria edistetään niin, että kaikilla kansalaisilla on varallisuudestaan huolimatta oikeus osallistua ja nauttia sekä luoda taidetta ja kulttuuria
- Sähköisten palveluiden kehittämistä jatketaan ja kirjastopalveluiden saatavuus on turvattava
- Suomalaisen taiteen, kulttuurin ja innovaatioiden vientiä sekä koulutusta tuetaan jatkossa yritysten kansainvälistymisen ja verkostoitumisen muodossa

DEMOKRATIAN EDISTÄMINEN JA IHMISOIKEUDET

Demokratia on oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja sosialidemokraattisen ideologian perusta. Vallan rakenteiden on oltava kansan valvonnassa ja valitsevia. Jotta demokraattinen yhteiskuntajärjestys säilyttää legitimitettinsä, on sitä kehitettävä jatkuvasti. Edustuksellisen demokratian rinnalle on luotava suoran vaikuttamisen rakenteita. Kunnalliset, kansalliset ja Euroopan unionin tasoiset suorat kansanäänestykset ja kansalaisaloitteet lisäävät ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia ja vahvistavat sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Edustuksellisen demokratian rinnalle on luotava suoran vaikuttamisen ja keskusteleavan demokratian rakenteita. Nuorten yhteiskunnallista osallisuutta voidaan parantaa kasvattamalla yhteiskuntaopetuksen määrää ja laatua peruskoulussa, toisella asteella ja korkeakouluissa. Poliittisten puolueiden ja nuorisjärjestöjen asemaa kouluissa on parannettava ja poliittinen toiminta on rinnastettava muuhun harrastetoimintaan. Osana perus- ja toisen asteen koulutusta tulee järjestää demokratiapäiviä, joissa kansalaisjärjestöillä ja poliittisilla puolueilla on mahdollisuus esitellä toimintaansa vaikuttamisen kanavina.

Tasa-arvo ja feminisimi

Sosialidemokraattiset Nuoret ry on feministinen poliittinen nuorisjärjestö, joka ei ota tasa-arvoa itsestäänselvyytenä. Sukupuolten välinen epätasa-arvo johtuu yhteiskunnan rakenteista, poliittisista valtarakenteista ja sosiaalisista odotuksista ja normeista. Tasa-arvoinen, oikeudenmukainen yhteiskunta on paras tapa taata yhteiskunnan kestävyys, kyky kehittyä ja hyödyntää koko potentiaalinsa. Tasa-arvo ei ole alistainen taloudelle, vallitsevalle turvallisuustilanteelle tai aluepolitiikalle.

Jokainen ihminen, myös alaikäinen, tuntee oman henkilöidentiteettinsä parhaiten, joten lapsilla tulisi olla oikeus kasvaa omaan sukupuoleensa ja juridiseen itsemääräämisoikeuteen. Suomen henkilöllisyystodistuksessa sekä muissa virallisissa asiakirjoissa tulee olla mahdollisuus olla määrittämättä sukupuolta tai määrittellä sukupuoleksi ”muu” omalla ilmoituksella. Intersukupuolisten lasten ihmisoikeudet on turvattava hoitokäytäntöjä muuttamalla. Transsukupuolisten alaikäisten sukupuolen korjaushoitotoimenpiteet tulee suorittaa

vain lapsen vaatimuksesta ja huoltajan suostumuksella. Lisääntymiskyvyttömyys- ja naimattomuusvaatimukset tulee poistaa lainsäädännöstä.

Vanhempainvapaat on jaettava nykyistä tasaisemmin molemmille vanhemmille. Vanhempainvapaiden kustannukset on jaettava kaikkien työnantajien kesken joko veropohjaisella mallilla tai perustamalla vanhemmuuskassa. Samalla on taattava, että yksinhuoltajien sekä samaa sukupuolta olevien vanhempien perheissä on vastaavat oikeudet kuin kahden eri sukupuolta olevan vanhemman perheissä. Perhevapaisiin liittyvät ongelmat tulee ratkaista yhdistämällä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaajärjestelmä uudeksi vanhempainvapaaksi. Tämä koostuisi kolmesta kuuden kuukauden jaksosta, joista yksi olisi yhdelle ja toinen toiselle vanhemmalle, ja yksi olisi jaettavissa vanhempien sopimalla tavalla.

Koulutuksella on merkittäviä vaikutuksia miesten ja naisten asemaan työmarkkinoilla, palkkaukseen sekä muuhun elämään. Koulutuksessa tulee vähentää sukupuolten välistä segregatiota koulutusvalinnoissa.

Valtakunnalliset, tasa-arvoiset kansalaispalvelusopinnot tulee ottaa osaksi toisen asteen tutkintoa. Jokaisen nuoren toisen asteen koulutus sisältää yhteisiä siviilikriisinhallintaan, rauhanturvaamiseen, ensiapuun ja hoivaan liittyviä opintoja. Opintojen jälkeen koko ikäluokan on käytävä läpi selektiiviset ja pakolliset kutsunnat, sukupuolesta riippumatta. Palvelukseen valitaan vähintään neljännes ikäluokasta, joka suorittaa palveluksen kaikille yhteisten opintojen jälkeen varuskunnassa. Asepalveluksen valinnoissa painotetaan vapaaehtoisuutta ja palveluksesta voi kieltäytyä painavin perustein. Aseellisen palveluksen suorittaminen voi antaa suuntautumisesta riippuen jatko-opintokelpoisuuden soveltuviin korkeakouluopintoihin.

Sananvapaus arvona kärsii vihapuheen yleistyessä ja naisiin ja vähemmistöihin kohdistuva vihapuhe ja väkivallalla uhkailu ovat nousussa. Tätä lietsoo myös media, joka jatkaa haitallisten sukupuolistereotyyppien viljelyä. Sananvapaus on oikeus vain, kun se ei rajoita muiden kanssaihminen turvallisuutta. Vihapuheesta ja uhkailusta tulee säätää tiukempi lainsäädäntö, sekä netissä käytävään vihapuheeseen tulee puuttua entistä vakavammin ja nopeammin.

TASA-ARVOISEEN YHTEISKUNTAAN

- Yhteiskunnan sukupuolinormeja ja -stereotyyppioita tulee purkaa, sekä jo kouluissa tulee edistää moninaisuuden tunnistamista ja vähentää binäärisen sukupuolijäätelun negatiivisia vaikutuksia.
- Aborttiin tulee olla oikeus ilman perusteluita ja terveydenhuoltohenkilökunnalla on velvollisuus abortin suorittamiseen.
- Jokaisella lapsella on oikeus vähintään yhteen turvalliseen, läheiseen huoltajaan, riippumatta huoltajan sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.
- Vanhempainvapaajärjestelmä on muutettava tasa-arvoisemmaksi, 6+6+6-mallin mukaiseksi.
- Palkkakuilujen kaventamiseksi tarvitaan kunnianhimoinen ja konkreettinen valtakunnallinen palkkatasa-arvo-ohjelma yhteistyössä ja sitouttaen ammattiyhdistysliike ja työnantajatahot.
- Asevelvollisuus tulee muuttaa selektiiviseksi, tasa-arvoiseksi kansalaispalvelukseksi.

- Juridinen sukupuoli-identiteetti tulee pystyä määrittämään jo alaikäisenä lapsen pyynnöstä.

Edustuksellinen demokratia

Yhteiskunnan on tulevaisuudessakin nojattava pääsääntöisesti edustukselliseen demokratiaan. Parlamentaarisesta ja kunnallisen päätöksenteon legitimiyyttä on parannettava uudistamalla päätöksentekoprosesseja avoimemmiksi ja läpinäkyvimmiksi. Kansalaisten on voitava tarkistaa päätösprosessissa olevien asioiden tila verkosta tai julkishallinnon toimipaikasta. Vaalirahoituksen avoimuutta on lisättävä entisestään ja kampanjabudjetit on rajoitettava ottamalla käyttöön vaalikohtaiset kampanjakatot.

Ihmisten äänestysintoa on lisättävä tukemalla kansalaisjärjestöjä ja tuomalla äänestyspaikkoja lähemmäs ihmisten arkea. Yhteiskuntatiedon opetusta on lisättävä ja yhteiskuntataitoja on harjoitettava kaikilla koulutusasteilla. Kasvava osa äänestysistä on toteutettava sähköisesti ja vanhusväestöä on tuettava äänestysjärjestelmien käyttöönoton yhteydessä. Samalla on pidettävä huolta äänestysjärjestelmien luotettavuudesta ja toimintavarmuudesta. Vaikka lapset ovat riippuvaisia huoltajistaan, hekin ovat yhteiskunnan toimijoita, joilla on oma tahto ja vakavasti otettavat mielipiteet. Lapset on osallistettava erityisesti heitä koskevaan päätöksentekoon.

EDUSTUKSELLINEN DEMOKRATIA

- Parlamentaarisesta ja kunnallisen päätöksenteon legitimiyyttä on parannettava uudistamalla päätöksentekoprosesseja avoimemmiksi ja läpinäkyvimmiksi. Kansalaisten on voitava tarkistaa päätösprosessissa olevien asioiden tila verkosta tai julkishallinnon toimipaikasta
- Vaalirahoituksen avoimuutta on lisättävä entisestään ja kampanjabudjetit on rajoitettava ottamalla käyttöön vaalikohtaiset kampanjakatot

Kansalaisten osallisuus

Valtakunnallisen, kunnallisen ja aluetason päätöksentekoprosesseihin on sitoutettava laajempi kansanosuus. Uusilla lähidemokratian välineillä kansanvallan legitimitetti kasvaa. Yhteiskunnan jäsenten vaikutusmahdollisuuksia on parannettava kaikilla päätöksenteon tasoilla ja yhteydenpitoa päätöksentekijöiden ja muiden asukkaiden välillä lisättävä. Kansalaisjärjestöjen toimintakykyä on parannettava vakauttamalla niiden resurssit pitkäjänteisesti siten, että säilytetään valtion rahapelimonopoli. Kansalaisjärjestöjä on käytettävä tehokkaasti yhteiskunnan rakentajina ja aitoina asiantuntijoina.

Peruskoulusta lähtien nuorisoa on tuettava kasvamisessa yhteiskunnallisesti aktiivisiksi ja vastuullisiksi toimijoiksi. Oppilaat ja opiskelijat on otettava mukaan oppilaitosten päätöksenteossa. Oppilas- ja opiskelijakuntien asemaa on vahvistettava ja niiden tehtävät vakiinnutettava lainsäädännössä sekä oppilaitoksissa. Oppilaskunnat ja nuorisovaltuustot on otettava käyttöön kaikissa kunnissa ja oppilaitoksissa. Ne on valittava vaaleilla ja niiden vaikuttavuus on turvattava riittävän laajalla edustavuudella. Kuntien on sitouduttava tiedottamaan aktiivisesti nuorten vaikuttamismahdollisuuksista esimerkiksi oppilas- ja opiskelijakunnissa sekä nuorisovaltuustoissa.

Muuttuvat rakenteet ja yhä suuremmat hallinnolliset yksiköt suurentavat kuilua kuntalaisten ja päättäjien välillä. Tämän välttämiseksi tarvitaan edustuksellisen demokratian täydentämiseksi erilaisia keskustelemaan ja lähidemokratian muotoja, kuten kansalaisraateja ja kunnanosalautakuntia, joille annetaan aitoa vaikuttavuutta. Näin ihmiset saadaan yhä suuremmissa kunnissa mukaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, kehittämään palveluja ja ymmärtämään tehtävien päätösten taustalla vaikuttavat tekijät. Ihmisten osallistaminen kannustaa heitä yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen myös jatkossa.

Osallistavan budjetoinnin toimintamalleja on kehitettävä osana kunnallista vaikuttamista. Kansalaisten valitsemat kaupunginosa- ja vastaavat valtuustot valmistelevat näiden evästysten pohjalta konkreettisen budjettiesityksen. Lainsäädäntö ja kaupunginvaltuustot asettavat alueellisille budjeteille raamit. Tehdystä esityksestä voidaan äänestää paikallisesti. Alueellisen osallistumisen lisäksi on käytettävä koko kunnan mitassa tapahtuvaa teemakohtaista osallistuvaa budjetointia. Kuntalaiset ovat mukana asettamassa tavoitteita ja vaikuttamassa ratkaisuihin, joilla ohjataan koko kaupungin tasolla tehtäviä ratkaisuja.

KANSALAISTEN OSALLISUUS

- Yhteiskunnan jäsenten vaikutusmahdollisuuksia on parannettava kaikilla päätöksenteon tasoilla ja yhteydenpitoa päätöksentekijöiden ja muiden asukkaiden välillä lisättävä
- Peruskoulusta lähtien nuorisoa on tuettava kasvamisessa yhteiskunnallisesti aktiivisiksi ja vastuullisiksi toimijoiksi. Oppilaat ja opiskelijat on otettava mukaan oppilaitosten päätöksenteossa. Oppilas- ja opiskelijakuntien asemaa on vahvistettava ja niiden tehtävät vakiinnutettava lainsäädännössä sekä oppilaitoksissa
- Edustuksellisen demokratian täydentämiseksi tarvitaan erilaisia keskustelemaan ja lähidemokratian muotoja, kuten kansalaisraateja ja kunnanosalautakuntia, joille annetaan aitoa vaikuttavuutta

Kansalaisten oikeusturva

Oikeudenkäyntien viivästyminen ja hallinnollisten käsittelyaikojen pitkittyminen aiheuttaa kohtuutonta inhimillistä kärsimystä ja taloudellisia menetyksiä niin kansalaisille, elinkeinoelämälle kuin yhteiskunnallekin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Suomelle määräämät tuomiot liian pitkistä käsittelyajoista kertovat ongelmista maamme oikeusjärjestelmässä. Käsittelyaikojen pitkittyessä myös syytteiden toteennäyttäminen, varsinkin seksuaalirikoksissa, vaikeutuu.

Suomalaisen oikeuslaitoksen perusta on terve ja takaa kansalaisille yhdenmukaisuuden lain edessä ehkäisten korruptiota. Kansalaisilla on laajat oikeudet saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi, saada ratkaisuille yksityiskohtaiset perustelut sekä hakea muutosta saamaansa päätökseen. Kuluttajariitalautakunnan tuomioiden on oltava sitovia. Laajaan oikeusturvaan tähtäävä järjestelmä johtaa kuitenkin liian heikosti resursoituna jopa ihmisten oikeusturvan heikentämiseen käsittelyaikojen pitkittyessä. Kansainvälisellä yhteistyöllä on turvatta yksityisyydensuojan toteutuminen. Valituslupakäytäntöä on laajennettava ja mahdollisuus ilmeisen perusteettomien valitusten tutkimatta jättämiseen on varattava hallinto-oikeuksille.

Ongelman poistaminen vaatii lisäresursseja, mutta myös uudistuksia rakenteisiin, menettelyihin, toimintatapoihin, sähköisiin palveluihin, johtamiseen, viranomaisten yhteistyöhön ja osaamiseen. Resurssien lisääminen oikeuslaitokseen tuottaa itsensä takaisin.

KANSALAISTEN OIKEUSTURVA

- Kuluttajariitalautakunnan tuomioiden on oltava sitovia
- Oikeuslaitoksen resursseja on lisättävä, mutta samalla tarvitaan uudistuksia rakenteisiin, menettelyihin, toimintatapoihin, sähköisiin palveluihin, johtamiseen, viranomaisten yhteistyöhön ja osaamiseen

Vähemmistöjen oikeudet

Suomessa on muun muassa EU:n ainoa alkuperäiskansa, vammaisryhmiä, kieli- ja kulttuurivähemmistöjä sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä. Kaikilla Suomessa asuvilla on oltava yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet hyvään ja ihmisarvoiseen elämään sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Fyysinen tai henkinen vamma ei saa määrittää ihmisen kykyä toimia yhteiskunnassa. Suomen on ratifioitava YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Vammaispalvelulain toteutumisen valvontaa ja vammaisten mahdollisuuksia päättää itseään koskevista asioista on parannettava. Tähän liittyy olennaisesti sekä tarvittavan avun ja avustajien saatavuus että esteettömyys ja vammaisten erityistarpeiden huomiointi eri palveluiden yhteydessä.

Jokaista ihmistä on kohdeltava yhdenvertaisesti taustasta riippumatta. Kaikille Suomessa asuville ja työskenteleville on turvattava riittävä toimeentulo, reilut työehdot ja yhtäläinen mahdollisuus palveluihin kielestä ja taustasta riippumatta.

Maahanmuutto on mahdollisuus. Sen reunavaikutuksia on ehkäistävä puuttamalla työelämän ongelmiin kuten kaksien työmarkkinoiden syntyyn ja kotouttamisen puutteisiin. Yhtenäinen yleissitova työehtosopimus kuuluu kaikille Suomessa työskenteleville ihmisille. Yhdenjaksoisia kieliopintoja on laajennettava ja lisättävä. Kaikenlaiseen syrjintään on puututtava nopeasti ja tehokkaasti. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten naisten ja nuorten asemaa ja osallisuutta on parannettava tukemalla heidän kieliopintojaan, koulutustaan ja pääsyä työmarkkinoille. Maahanmuuttajataustaisten tyttöjen osallisuuden yhteiskunnassa kiinnitetään erityistä huomiota. Jokaisella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Kouluikäisille lapsille on turvattava mahdollisuus opiskella omaa äidinkieltään. Tämä tukee myös muuta oppimista.

Saamelaisten asema on heikko ja kaikki kolme Suomessa puhuttua saamenkieltä ovat uhanalaisia. Suomessa on parannettava alkuperäiskansan asemaa ja varmistettava kielen ja kulttuurin jatkuvuus. Suomen on ratifioitava YK:n alkuperäiskansasopimus ILO169.

VÄHEMMISTÖJEN OIKEUDET

- Fyysinen tai henkinen vamma ei saa määrittää ihmisen kykyä toimia yhteiskunnassa. Suomen on ratifioitava YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

- Kaikenlaiseen syrjintään on puututtava nopeasti ja tehokkaasti. Jokaisella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten naisten ja nuorten asemaa ja osallisuutta on parannettava tukemalla heidän kieliopintojaan, koulutustaan ja pääsyä työmarkkinoille
- Suomen on ratifioitava YK:n alkuperäiskansasopimus ILO169

KUNTA- JA ALUEPOLITIikka

Itsehallintouudistuksen myötä kuntien ja alueiden välinen valtatasapaino muuttuu historiallisesti. Yli puolet kuntien budjeteista ja suuri osa niiden lakisääteisistä tehtävistä siirtyy uusille maakunnille tai sotealueille. Sosiaali- ja terveystalouden siirryttyä kunnista maakuntien tasolle on tarkoituksenmukaista kartoittaa muidenkin julkisen hallinnon tehtävien siirtäminen maakuntatasolle. Kunta-, alue- ja valtiotasoisista muodostuvat kolmikierroksinen hallinto vaatii myös asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien kehittämistä uudesta näkökulmasta. Kaikilla Suomessa asuvilla on oltava yhtäläiset oikeudet hyvinvointipalveluihin ja hyvään elämään sekä mahdollisuudet työhön ja toimeentuloon. Ohjaus palveluiden tarvittavien palveluiden piiriin on tapahduttava yhden luukun periaatteella. Varat hyvinvointivaltion turvaamiseksi on kerättävä oikeudenmukaisesti.

Kunta- ja aluerakenne

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä paikallispolitiikan painopiste siirtyy kunnista uusille muodostettaville itsehallintoalueille. Kuntia on kehitettävä niiden yksilölliset ominaisuudet ja paikalliset lähtökohdat huomioiden, mutta tavoitteena on oltava edelleen kuntarakenteen yksinkertaistaminen. Kaupunkiseutuja ja maaseutumaisia alueita on kehitettävä ja ohjattava eri tavoin niiden yksilölliset ominaisuudet ja paikalliset lähtökohdat huomioiden. Metropolialueen kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kuntarakenteen kestävyyttä ei ratkaista kuntien lukumäärällä vaan turvaamalla niiden taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata asukkaidensa palvelutarpeisiin. Kuntarakennetta on kehitettävä siten, että kaikki Suomen kunnat kykenevät selviytymään lakisääteisistä tehtävistään ja tarjoamaan asukkailleen tärkeät peruspalvelut. Tavoitteena on oltava riittävän suuret ja elinvoimaiset, työssäkäynti- ja asioimisalueisiin pohjautuvat kunnat, joiden selviytyminen ei ole riippuvainen vain valtiollisesta tuesta. Valtionosuusjärjestelmän on kannustettava kuntia parantamaan taloudellista tilannettaan sekä kasvattamaan omaa verokertymänsä ja elinvoimaisuuttaan.

Kuntien ja varsinkin kaupunkiseutujen kehittämisen tärkeimmät kysymykset koskevat maankäyttöä, asumista ja liikennettä sekä lähidemokratian toteutumista. Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta on kehitettävä kestävä kehityksen mukaisesti muun muassa keskittämällä asumista ja rakentamista joukkoliikenneyhteyksien varteen. Kaupunkialueiden kuntien välistä haitallista verokilpailua on hillittävä ja maankäytön suunnittelun yhteistyötä ja koordinoitua parannettava.

Asukkaiden vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia on parannettava ottamalla käyttöön uusia kuntademokratian malleja kuten, aluelautakuntia sekä mahdollistamalla suorat kunnalliset kansanäänestykset. Kotiseutu- ja kaupunginosayhdistyksiä on kuunneltava aidosti päätöksenteossa. Kuntien tulee myös taata vaikuttava osallistamisjärjestelmä nuorille antamalla nuorisovaltuustoille läsnäolo ja -puheoikeus kunnanhallitukseen, kunnanvaltuustoon sekä kaikkiin kunnan lautakuntiin. Myös maakuntatasoinen nuorisovaltuusto on muodostettava jokaiseen itsehallintoalueeseen ja maakuntaan, mikäli hallituksen itsehallintoalueuudistus toteutuu. Maakuntanuorisovaltuustolla on oltava edustuspaikat maakunnan maakuntavaltuustossa sekä kaikissa lautakunnissa. Nuorisovaltuustot on valittava vaaleilla kaikissa kunnissa.

Sosiaali- ja terveystalveluiden siirryttyä kunnista aluehallinnon tasolle on tarkoituksenmukaista kartoittaa muidenkin julkisen hallinnon tehtävien siirtäminen aluetasolle. Toisen asteen koulutuksen järjestäminen, yleiskaavoitus ja joukkoliikenne on siirrettävä itsehallintoalueille. Samalla on varmistettava toimiva yhteydenpito ja yhteistyö yli itsehallintoaluerajojen sekä kuntien ja itsehallintoalueiden välillä. Ollakseen itsenäinen aluehallinnolla on oltava verotusoikeus, mutta keskushallinnon vahva normiohjaus on perusteltua esim. sosiaali- ja terveystalveluiden ja koulutuksen alalla, jotta osaoptimoinnista päästään eroon. Kunta-, alue- ja valtiotasosta muodostuvat kolmikierroksinen hallinto vaatii myös asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien kehittämistä uudesta näkökulmasta. Kuntien äänivalta aluehallinnossa on määräydyttävä kunnan asukasmäärän perusteella ilman äänileikkureita. Luottamushenkilöt itsehallintoalueilla on valittava avointa listavaalia käyttämällä.

Metropolialue on keskeisessä roolissa koko Suomen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden veturina. Helsingin metropolialueelle luodaan kuntien lisäksi hallinnollinen metropolimalli, joka pystyy samanaikaisesti hyödyntämään alueen voimavarat ja lisäämään yhteistä sitovaa päätöksentekoa. Metropolimallin lähtökohtana on, että metropolille luodaan yhteinen demokraattinen hallinto, jolle erikseen lailla säädetään tehtävät, toimivalta ja hallintomalli. Metropolihallinnon päätökset olisivat kuntia sitovia. Lähipalveluista on päätettävä kunnissa, lähellä kuntalaisia, mutta ratkaisut isoihin kantarajat ylittäviin kysymyksiin on sitä vastoin löydyttävä metropolitasolta.

KUNTA- JA ALUERAKENNE

- Kuntia on kehitettävä niiden yksilölliset ominaisuudet ja paikalliset lähtökohdat huomioiden, mutta tavoitteena on oltava edelleen kantarakenteen yksinkertaistaminen
- Kaupunkiseutujen yhdyskantarakennetta on kehitettävä kestävän kehityksen mukaisesti muun muassa keskittämällä asumista ja rakentamista joukkoliikenneyhteyksien varteen
- Sosiaali- ja terveystalveluiden siirryttyä kunnista aluehallinnon tasolle on tarkoituksenmukaista kartoittaa muidenkin julkisen hallinnon tehtävien siirtäminen aluetasolle. Toisen asteen koulutuksen järjestäminen, yleiskaavoitus ja joukkoliikenne on siirrettävä itsehallintoalueille.

Julkiset talvelut

Kuntien ja itsehallintoalueiden toiminnallisten ja taloudellisten edellytysten pitää olla näiden tehtävien tasalla. Talveluissa on kiinnitettävä huomiota etenkin talvelujen saatavuuteen ja lähidemokratian toteutumiseen.

Hyvinvointipalveluiden on perustuttava laajaan ja kestäväan julkiseen palvelutuotantoon. Laajamittainen yksityistämis- ja ulkoistamiskehitys on pysäytettävä. Julkisten palveluiden laatua on parannettava ohjaamalla kunnille ja maakunta-alueille riittävästi resursseja palvelujen järjestämiseen ja luomalla läpinäkyviä sektorikohtaisia kustannusrakennemalleja. Samalla yksityisille palvelutuottajille ohjattuja varoja on suunnattava nykyistä enemmän julkiselle sektorille. Kela-korvausoikeus yksityisistä terveyspalveluista on poistettava ja palvelusetelimallin käyttö on lopetettava.

Palvelumaksut eivät saa estää kansalaisia käyttämästä peruspalveluita. Terveyskeskusmaksut on poistettava, koska ne muodostavat marginaalisen osan kuntien tuloista, mutta rasittavat kohtuuttomasti vähävaraisten ihmisten taloutta ja estävät palveluiden piiriin hakeutumista. Julkisten terveyspalvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla samassa organisaatiossa, jotta näihin liittyvästä osaoptimoinnista päästään eroon.

Työmarkkinatuen maksatus on siirrettävä kokonaisuudessaan kunnille. Toimeentulotuen perusosan maksatuksen siirtyessä KELA:lle on huolehdittava kuntien sosiaalitoimen ja palveluiden yhteistoiminnasta. Pidemmällä aikavälillä on siirryttävä Yleisturvaan, joka rahoitetaan monikanavaisesti. Valtion on huolehdittava palvelujen rahoituksesta aina, kun kunnille tai maakunta-alueille annetaan uusia palveluvelvoitteita. Valtion rahoitusosuutta sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaismenoista on kasvatettava asteittain.

JULKISET PALVELUT

- Hyvinvointipalveluiden on perustuttava laajaan ja kestäväan julkiseen palvelutuotantoon. Laajamittainen yksityistämis- ja ulkoistamiskehitys on pysäytettävä
- Palvelumaksut eivät saa estää kansalaisia käyttämästä peruspalveluita. Terveyskeskusmaksut on poistettava

Kuntien ja maakunta-alueiden talous

Keskeinen kunta- ja aluetaloutta rasittava tekijä on kuntien laaja palvelujen järjestämisvastuu ja heikko rahoituspohja. Verotusoikeus on keskeinen itsehallinnon turvaaja ja siksi se on annettava myös maakunta-alueille, mutta suhteellinen vero rasittaa liikaa yhteiskunnan vähävaraisia. Kuntien ja itsehallintoalueiden rahoituspohjan on oltava monipuolinen ja aktiiviseen taloudenhoitoon ja elinkeinopolitiikkaan kannustava. Valtionosuudet eivät ole pysyneet kunnille määrättyjen tehtävien tasalla ja varsinkin viime hallitusten toteuttamat leikkaukset valtionosuuksiin ovat kurittaneet kuntia. Tulevaisuudessa valtionosuudet on suhteutettava kuntien tehtäviin. Ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuuden parantamiseksi on luotava oma korvamerkitty valtionosuusluokkansa.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyistä on nostettava ja ansiotulovähennyksen poistumisvaiheen kokonaisrajaveroja alennettava. Myös tulosidonnaisten etuuksien väheneminen tulisi tapahtua nykyistä porrastetummin. Kunnallisverotuksen painopistettä on siirrettävä tuloverotuksesta kiinteistöverotuksen suuntaan ja tehtävä kunnille mahdolliseksi metsäkiinteistöjen verottaminen. Kuntien veropohjaa on vahvistettava palauttamalla kuntien korotettu osuus yhteisöveron tuotoista sekä ohjaamalla osa pääomatuloveroista kunnille. Jäteveron tuotto on siirrettävä kunnille.

KUNTIEN JA MAAKUNTA-ALUEIDEN TALOUS

- Kuntien ja itsehallintoalueiden rahoituspohjan on oltava monipuolinen ja aktiiviseen taloudenhoitoon ja elinkeinopolitiikkaan kannustava
- Tulevaisuudessa valtionosuudet on suhteutettava kuntien tehtäviin. Ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuuden parantamiseksi on luotava oma korvamerkitty valtionosuusluokkansa
- Kunnallisverotuksen painopistettä on siirrettävä tuloverotuksesta kiinteistöverotuksen suuntaan ja tehtävä kunnille mahdolliseksi metsäkiinteistöjen verottaminen

MAANKÄYTTÖ- JA LIIKENNEPOLITIikka

Maankäytön suunnittelulla sekä kaavoitus- ja asuntopolitiikalla vaikutetaan asuntojen tarjonnan kautta asumiskulujen kehittymiseen, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävämpään asumiseen ja kaupunkirakenteeseen sekä arvokkaan kulttuuri- ja luontoympäristöjen säilymiseen. Liian korkeat asuntojen hinnat erityisesti pääkaupunkiseuduilla ja suurissa kaupungeissa vaikeuttavat työvoiman liikkuvuutta ja heikentävät näin ollen työllisyyttä ja talouskasvua. Kohoavat asuinkustannukset lisäävät kasvavien sosiaaliturvamenojen muodossa julkisen sektorin menoja. Toimivalla liikennepolitiikalla vähennetään liikenteen päästöjä sekä turvataan entistä tasa-arvoisemmat mahdollisuudet liikkumiseen eri puolilla maata.

Kaavoitus- ja asuntopolitiikka

Maankäytön suunnittelun yleisinä tavoitteina tulee olla energiatehokkaan ja liikenteen kannalta järkevän yhteiskuntarakenteen toteuttaminen. Suomen suurimpia kaupunkeja on kehitettävä älykaupungeiksi, joissa liikenne, energiantuotanto- ja jakelu, kierrätys, vähittäiskauppa, maatalous, koulutus ja asukkaiden vaikutusmahdollisuudet digitalisoimalla pienennetään kaupunkien ekologista jalanjälkeä ja parannetaan asukkaiden elinolosuhteita. Suomen laadukas tietoliikenneinfrastruktuuri luo erinomaiset mahdollisuudet suurille älykaupunki-investoinneille, joilla tuetaan myös korkeakoulujen sekä elinkeinoelämän tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tiiviillä kaupunkirakenteella sekä toimivilla joukkoliikenteellä ja kevyenliikenteen väylillä mahdollistetaan yhä useammalle kaupungissa asuvalle autottomuus, mikä toisaalta laskee autopaikkannormien pienentämisen kautta asuntojen hintoja.

Vanhoja yksityisrakennuksia koskevaa energiatehokkuusnormistoa kevennetään ja energiatehokkuusparannusten vaihtoehtoina mahdollistetaan ekologiset lämmitysvaihtoehdot; kuten öljylämmityksen korvaaminen maalämmöllä. Sisäilmavahinkojen korvaaminen rakentajien toimesta otetaan osaksi vahingonkorvauslainsäädäntöä; rakentajilla on oltava vastuu huonon rakentamisen aiheuttamista terveysongelmista.

Kaavoituksella on varmistettava asuntotuotannon ja yhdyskuntarakenteen monimuotoisuus. Kaikille asuinalueille on varattava tontteja sosiaalisen asuntotuotannon tarpeisiin tai

vaihtoehtoisesti asemakaavassa on määrättävä sosiaalisten asuntojen rakentamisesta vapaarahoitteisten asuntojen yhteyteen. Kuntien on käytettävä tarvittaessa rohkeasti mahdollisuutta rakentamattomien tonttien pakkolunastamiseen asemakaava-alueella. Asemakaavoitus ja yleiskaavoitus on säilytettävä kuntien toimivallassa. Maakuntakaavat on jatkossa laadittava itsehallintoalueilla ilman keskushallinnon vahvistusta. Maakuntakaavalla on ohjattava nykyistä voimakkaammin julkisten palveluverkkojen muotoutumista. Ympäristöministeriöllä on oltava mahdollisuus kaavan jäädyttämiseen sen rikkoessa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Uusien asuinalueiden asemakaavoituksen yhteydessä kunnissa on vahvistettava myös riittävät määrärahat infrastruktuuri- ja peruspalveluinvestointeihin. Kaavoituksella on huolehdittava alueellisesti ja valtakunnallisesti tärkeiden luonto- ja kulttuurimaisemien säilyttämisestä.

Kauppan suuryksiköiden ja muiden alueen työllisyyden ja elinvoimaisuuden kannalta tärkeiden hankkeiden sijoittaminen täytyy olla mahdollista myös ihmisten luonnollisten kulkureittien varrelle, esimerkiksi suurten työpaikkakeskittymien yhteyteen, eikä vain asumisen välittömään läheisyyteen. Hallinto-oikeuksille on annettava oikeus päättää valituksen käsittelemättä jättämisestä niiden katsoessa valituksen olevan ilmeisen perusteeton. Valtion roolia kaupunkiseutujen kehittämisessä on kasvatettava nykyisten aluekehittämistavoitteiden puitteissa.

Asuntopolitiikalla on vastattava kansalaisten asumistarpeisiin. Valtion on otettava sekä asuntojen tuotannossa että sääntelyssä yhä suurempi rooli, jotta jokaiselle asunnon tarvitsijalle löytyy kohtuuhintainen asunto. Erityisryhmien asumisen palvelut on turvattava. Sosiaalista vuokra-asuntotuotantoa on voimakkaasti lisättävä vuokratason kohtuullistamiseksi alueilla, joilla kohtuuhintaisen asumisen kysyntä ylittää tarjonnan. Nuorten vuokra-asunnon saantia vapailta markkinoilta on helpotettava rajoittamalla vuokratokuiden suuruutta, kieltämällä sosiaalitoimiston myöntämän vuokravakuuden epäämisen sekä lisäämällä pienten asuntojen määrää. Kolmen kuukauden takuu ei ole tarkoituksenmukainen. Nuoret on tunnustettava varsinkin kasvu- ja koulutuskeskuksissa tärkeäksi kansalaisryhmäksi. Uusille asuinalueille on määritettävä rakennustyyppin mukaan laskennallinen tehokkuusminimi, jotta varmistetaan tonttimaan tarkoituksenmukainen käyttö ja estetään asuntojen hintojen alentumista tuotannon tehostuessa.

Asuntojen todelliset myyntihinnat on saatava julkisiksi. Lisäksi on luotava myytävien asuntojen kuntopisteytysjärjestelmä, jolloin vertailu on aidosti mahdollista. Asuntojen ylläpito varmistetaan luomalla katsastusvaade sekä aihetta koskeva asiantuntijaverkosto. Asuntokatsastuksessa selvitetään autokatsastuksen tavoin kiinteistön kestävyys ja tarvittavat korjaukset.

Jokainen asunnoton on liikaa. Asunnottomuus on poistettava Suomesta. Asumisen tukemista ja sen eri muotoja on lisättävä ja asumiselle on taattava riittävästi resursseja. Asuinalueita kaavoitettaessa niille on suunniteltava mahdollisimman monimuotoisesti erityyppisiä asuntoja ja asumisratkaisuja niin asumisen muodon kuin rahoituksenkin osalta. Tämä ehkäisee asuinalueiden eriarvoistumista ja ylläpitää tervettä ikäkiertoa asuinalueella, joka puolestaan mahdollistaa kunnallisten palveluiden pitkäjänteisen oikein mitoittamisen ja saatavuuden kaikille asukkaille. Nuorisotakuu on laajennettava turvaamaan nuorille myös asumisen palvelut. Luottotiedot menettäneelle henkilölle on turvattava asunnonsaanti.

Asumisen verotusta on uudistettava siten, että se mahdollistaisi nykyistä joustavammin muuttamisen työn, elämäntilanteen ja perheeseen mukaan. Varainsiirtovero tulee keventää ja vastavuoroisesti toteuttaa asuntolainan korkovähennysoikeuden poistaminen nykyistä aikataulua nopeammin.

KAAVOITUS- JA ASUNTOPOLITIIKKA

- Suomen suurimpia kaupunkeja on kehitettävä älykaupungeiksi, joissa toteutuu kestävä kehitys
- Kaavoituksella on varmistettava asuntotuotannon ja yhdyskuntarakenteen monimuotoisuus. Kaikille asuinalueille on varattava tontteja sosiaalisen asuntotuotannon tarpeisiin tai vaihtoehtoisesti asemakaavassa on määrättävä sosiaalisten asuntojen rakentamisesta vapaarahoitteisten asuntojen yhteyteen
- Asunnottomuus on poistettava Suomesta. Asuntopolitiikalla on vastattava kansalaisten asumistarpeisiin. Valtion on otettava sekä asuntojen tuotannossa että sääntelyssä yhä suurempi rooli, jotta jokaiselle asunnon tarvitsijalle löytyy kohtuuhintainen asunto

Liikennepolitiikka

Liikenteen toimivuuden turvaamiseksi on liikennepolitiikkaa harjoitettava pitkäjänteisesti, suunnitelmallisesti ja priorisoiden. Liikennettä ja liikkumista on kehitettävä painottaen joukkoliikennettä ja muuta ympäristöä vähemmän kuormittavaa liikkumista. Tavoitteena on oltava päästötön ja maksuton joukkoliikenne. Liikennepolitiikan keskiössä on oltava raideliikenteen kehittäminen ja sujuvoittaminen. Junaliikenteen pitää olla aidosti ihmisten liikkumisen mahdollistava julkisin varoin tuettu kohtuuhintainen ja laadukas joukkoliikennemuoto. Tämä edellyttää valtion omistajaohjauksen tarkistamista ja vaalikaudet ylittävän rataverkon investointiohjelman luomista. Lähiraideliikenteestä on tehtävä toimiva osa suurimpien kaupunkiseutujen joukkoliikennejärjestelmää. Joukkoliikennelippujärjestelmät on uudistettava yhteiseksi ja yksinkertaiseksi lippujärjestelmäksi.

Joukkoliikenteen resurssien turvaamiseksi on kaupunkiseuduilla mahdollistettava erilaisten tienkäyttömaksujen käyttöönotto. Tästä saatavat tulot on ohjattava korvamerkittynä alueen joukkoliikenteen kehittämiseen. Joukkoliikenteen saatavuudesta ja toimivuudesta on huolehdittava myös kaupunkien ulkopuolella. Julkisen liikenteen polttoaineverosta on luovuttava ja julkisen liikenteen kalustoinvestoinneissa on kilpailutusperiaatteena käytettävä aina hiilidioksidipäästöjä.

Liikenteen fossiilisia polttoaineita on korvattava biopohjaisilla tai päästöttömillä, kotimaisesti tuotetuilla polttoaineilla. Biopohjaisten polttoaineiden, kuten etanolipohjaisten polttoaineiden, lisäksi painopisteiksi on otettava sähkö- ja vetyautoilu. Suomessa on mahdollistettava maanlaajuinen sähkö- ja vetyautojen tankkausverkosto suomalaista teknologiaa ja cleantech-osaamista hyödyntäen. Bensa-autojen konvertointeja on helpotettava. Verotuksella on pyrittävä tukemaan ympäristöystävällistä liikennettä. Uusia yksityisautoilun korvaamiseen pyrkiviä innovaatioita, kuten liikenteen automatisoitumista, on tuettava investoinneilla ja maankäytön suunnittelulla. Yhdyskuntarakenteen suunnittelulla, kävely- ja pyöräilyinfrastruktuurin parantamisella, joukkoliikenneinvestoinneilla sekä palveluverkkojen järkevöittämisellä voidaan vähentää yksityisautoilun tarvetta. Meriliikenteessä on tuettava LNG-teknologian käyttöönottoa aluksissa ja satamissa. Juna- ja laivaliikennettä on lisättävä teollisuuden raaka-aineiden ja lopputuotteiden kuljetuksissa. Lisäksi raskaan rekkaliikenteen kasvaneisiin painolasteihin tulee puuttua, sillä ne kuluttavat teitä suhteettoman paljon ja lisäävät päästöjä.

Teollisuuden kilpailukyvyn suhteen jäämeren rata on merkittävä. Valtion tavoitteena tulee olla ratayhteys Jäämerelle. Suomen ja Venäjän sama raideleveys tulee hyödyntää itään menevissä kuljetuksissa.

LIIKENNEPOLITIikka

- Liikennettä ja liikkumista on kehitettävä painottaen joukkoliikennettä ja muuta ympäristöä vähemmän kuormittavaa liikkumista. Tavoitteena on oltava päästötön ja maksuton joukkoliikenne
- Lähiraideliikenteestä on tehtävä toimiva osa suurimpien kaupunkiseutujen joukkoliikennejärjestelmää. Joukkoliikennelippujärjestelmät on uudistettava yhteiseksi ja yksinkertaiseksi lippujärjestelmäksi
- Liikenteen fossiilisia polttoaineita on korvattava biopohjaisilla tai päästöttömillä, kotimaisesti tuotetuilla polttoaineilla

YMPÄRISTÖ-, ILMASTO- JA ENERGIAPOLITIikka

Kestävällä ympäristö-, ilmasto- ja energiapolitiikalla turvataan sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus. Työ puhtaamman ja monimuotoisemman ympäristön luomiseksi lähtee konkreettisista paikallisista ja kansallisista toimista, mutta myös kansainvälistä sääntelyä ja sopimuksia tarvitaan. Kansainvälisen yhteistyön tarve korostuu etenkin ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Ilmastotavoitteisiin vastaaminen on keskeisin ympäristöpoliittinen haasteemme luonnon monimuotoisuuden katoamisen rinnalla. Itämeren suojelemisen on oltava alueen valtioiden yhteistyön painopisteenä.

Ympäristöpolitiikka

Keskeisenä ympäristöpoliittisena tavoitteena on kansallisesti ja globaalisti oltava luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttäminen. Jotta tavoitteessa onnistutaan, on näkökulman läpileikattava kaikki politiikan sektorit ja päätöksentekotasot. Keskenään ristiriidassa olevat tuki- ja suojelujärjestelmät on muutettava ja yhdenmukaistettava monimuotoisen luonnon turvaamista tukevaksi. Metsien- ja vesistöjen suojeleminen, soiden ennallistaminen ja suojeleminen sekä lajien sukupuuton pysäyttäminen vaativat nykyistä voimakkaampia rahallisia ja toiminnallisia panostuksia yhteiskunnalta.

Toisena merkittävänä askeleena kohti kestävästä ympäristöpolitiikasta ja yhteiskuntaa on luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen. Materiaaliseen kulutukseen pohjautuvan jatkuvan taloudellisen kasvun ideologia on kyseenalaistettava ja pysäytettävä. Jätteiden kierrätysastetta on nostettava. Yhteiskuntajätteen määrä tulee laskea opastamalla ja velvoittamalla kierrättämään oikein. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ruokajätteen määrän vähentämiseen. Elintarvikkeiden pitkä tuotantoketju rasittaa luontoa pakkausjätteitä enemmän. Elintarvikkeet tulee hyötykäyttää, esimerkiksi jakamalla hävikkiruokaa sitä tarvitseville. Vaatteiden kertakäyttökulttuuria tulee

pyrkii vähentämään ja kierrätystä kehittää. Vaatetuotannossa on panostettava ekologisuuteen, eettisyyteen ja kestävyys. Euroopan unionissa on siirryttävä yhtenäiseen pullonpalautusjärjestelmään. Tavaroiden vieminen kierrätyskeskuksiin on oltava kuluttajille maksutonta. Kierrätettävien kaasujen talteen ottamista on hyödynnettävä suomalaisella osaamisella ilmakehän suojelemiseksi ja ilmastonmuutoksen hidastamiseksi.

Ympäristö-, ilmasto- ja energiapolitiikalla on suora vaikutus tulevien sukupolvien elin- ja toimintamahdollisuuksiin. Ympäristökysymyksissä poliittisen päätöksenteon on perustuttava kattavaan, laadukkaaseen ja riippumattomaan tieteelliseen tutkimukseen etujärjestöpolitiikoinnin sijasta.

YMPÄRISTÖPOLITIikka

- Keskeisenä ympäristöpoliittisena tavoitteena on kansallisesti ja globaalisti oltava luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttäminen. Jotta tavoitteessa onnistutaan, on näkökulman läpileikattava kaikki politiikan sektorit ja päätöksentekotasot
- Materiaaliseen kulutukseen pohjautuvan jatkuvan taloudellisen kasvun ideologia on kyseenalaistettava ja pysäytettävä. Jätteiden kierrätysastetta on nostettava
- Ympäristökysymyksissä poliittisen päätöksenteon on perustuttava kattavaan, laadukkaaseen ja riippumattomaan tieteelliseen tutkimukseen etujärjestöpolitiikoinnin sijasta

Ilmasto- ja energiapolitiikka

Ilmastopolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee edelleen olla Pariisin ilmastopimuksen tehokas toimeenpaneminen. Teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on pantava käytäntöön välittömästi. Kansallisena tavoitteena on oltava päästöjen vähentäminen 40 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ja hiilineutraali Suomi vuoteen 2040 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on hyödynnettävä kaikkia hiilineutraaleja energiantuotannon muotoja ja investoitava niiden kehittämiseen, pois sulkematta ydinvoiman lisärakentamista. Ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanemiseksi maailman maiden on investoitava fuusiovoiman kehittämiseen esimerkiksi siirtämällä osan asekehittelyyn varatuista rahoista tutkimukseen, jotta turvallinen ja päästötön energiatuotanto mahdollistuu nopeasti. Teollisuuden prosessien energiatehokkuus ja sivutuotteena syntyvien energiavirtojen hyödyntäminen tukevat päästöjen vähentämistavoitteita. Euroopan tasolla on säädettävä ilmastodirektiivi, joka velvoittaa jäsenmaita kansallisten ilmastolakien säätämiseen ja suunnitelmalliseen päästöjen vähentämiseen. Kehittyvien maiden energiapolitiikkaa on kehitettävä tutkimus- ja kehitysyhteistyössä, jossa etsitään aluelähtöisiä, kestäviä energiaratkaisuja.

Hiilineutraali yhteiskunta vaatii paitsi päästöjen vähentämistä myös hiilivarastojen ja hiilinielujen vahvistamista. Metsien ja soiden suojelulla on kansallisesti merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Suomen on nostettava energiaomavaraisuutta huomattavasti nykyisestä noin 30 %:sta. Tämä tarkoittaa merkittäviä investointeja esimerkiksi kotimaiseen bio-, tuuli-, ja vesivoimaan sekä ilma- ja maalämpöjärjestelmien käyttöönottoon sekä puhtaan energian, energian varastoinnin ja

energiasäästön teknologioiden tutkimukseen. Sähköverkkojen kunnosta ja kriisihuoltovalmiudesta on myös pidettävä huolta. Edistyksellisillä ympäristönormeilla, korkeilla kustannustehokkuuteen perustuvilla energiatehokkuusvaatimuksilla ja elinkaariajattelun korostamisella kotimaisessa energia- ja ilmastopolitiikassa tuetaan kotimaisen cleantech-alan kehitystä.

Ilmastotavoitteiden toteuttaminen vaatii edistyksellistä, vastuullista ja yhteistä eurooppalaista energiapolitiikkaa. Suomen ei pidä kansallisella sääntelyllä ajaa itseään epäedulliseen asemaan muihin EU-maihin nähden, vaan pyrkiä vaikuttamaan tiukemman kansainvälisen energiapolitiikan puolesta. Tavoitteena tulee olla täysin uusiutuva ja hiilineutraali sähköntuotanto Euroopassa vuoteen 2040 mennessä. Tämä vaatii paitsi yhteistä energiapolitiikkaa, energiateknologiateollisuuden tutkimus- ja kehitystyön tukemista, yhteisten älykkäiden sähköverkkojen rakentamista ja energiansäästön ja -tehokkuuden toteuttamista myös fossiilisten polttoaineiden ja turpeenpolton lopettamisen ohjelman. Kansallisella tasolla siirtyminen kestäväan energiantuotantoon ja -kulutukseen on pantava täytäntöön nopeutetulla aikataululla. Päästötavoitteiden toteuttamisen ensisijainen instrumentti on päästökauppa. Ihmisiä tulee verotuksen kautta kannustaa valitsemaan vähäpäästöinen ajoneuvo.

ILMASTO- JA ENERGIAPOLITIikka

- Ilmastopolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee edelleen olla Pariisin ilmastopimuksen tehokas toimeenpaneminen. Teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on pantava käytäntöön välittömästi. Kansallisena tavoitteena on oltava päästöjen vähentäminen 40 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ja hiilineutraali Suomi vuoteen 2040 mennessä
- Suomen on nostettava energiaomavaraisuuttaan huomattavasti nykyisestä noin 30 %:sta
- Hiilineutraali yhteiskunta vaatii paitsi päästöjen vähentämistä myös hiilivarastojen vahvistamista. Metsien ja soiden suojelulla on kansallisesti merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä
- Lihatuotanto on suurin yksittäinen ilmastolle haitallisten päästöjen aiheuttaja. Suomen tulee vähentää tehotuotetun lihan kulutusta siirtämällä sen tukia vaihtoehtoisten proteiinilähteiden tukemiseen ja asettamalla erillinen lihavero tehotuotetulle lihalle.

Maa- ja metsätalouspolitiikka

Maa- ja metsätalouspolitiikan on oltava yhdensuuntaista ympäristöpolitiikan kanssa. Maa- ja metsätaloustuotantoon ohjattavat ympäristötuet on muutettava vastikkeellisiksi, ympäristöä kohtuuttomasti kuormittavat tukijärjestelmät on purettava ja maataloustuotantoa on rajoitettava ympäristölle ja etenkin vesistöille haitallisilla sijainneilla. Luomutuotannon osuutta maataloudesta on kasvatettava ja eläintuotannon eettisiä vaatimuksia lisättävä sekä valvontaa tehostettava hyvien kasvuolojen turvaamiseksi. Metsätaloudessa on siirryttävä avohakkuista kohti jatkuvan kasvatuksen malleja. Samalla siirtymistä kohti kestävää maa- ja metsätaloutta on tuettava ja maatalouden toimintaedellytyksistä huolehdittava. Suomen maataloustukijärjestelmä on uudistettava täysin.

MAA- JA METSÄTALOUSPOLITIikka

- Maa- ja metsätaloustuotantoon ohjattavat ympäristötuet on muutettava vastikkeellisiksi, ympäristöä kohtuuttomasti kuormittavat tukijärjestelmät on purettava ja maataloustuotantoa on rajoitettava ympäristölle ja etenkin vesistöille haitallisilla sijainneilla
- Luomutuotannon osuutta maataloudesta on kasvatettava ja eläintuotannon eettisiä vaatimuksia lisättävä sekä valvontaa tehostettava hyvien kasvuolojen turvaamiseksi
- Metsätaloustuotannossa tulee ottaa huomioon Pariisin ilmastopöytäkirjan asettamat tavoitteet.

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA JA EUROOPPA-POLITIikka

Sosialidemokraattiset Nuoret haluaa maailman, jossa kaikki ihmiset ovat vapaita ja tasa-arvoisia. Jotta tämä tavoite voi toteutua, tarvitsemme globaalia solidaarisuutta ja yhteistä oikeudenmukaista politiikkaa. Tarvitsemme kansainvälisiä poliittisia elimiä, joiden kautta maailmaa voidaan rakentaa. Tärkeintä on luoda globaali oikeusjärjestelmä, jonka avulla voidaan puuttua esimerkiksi ihmisoikeuskysymyksiin, kansainväliseen talouteen, työmarkkinoihin sekä ilmastonmuutokseen ja merkittäviin ympäristökysymyksiin. Suomen on tulevaisuudessakin toimittava osana eurooppalaista yhteisöä. Euroopan unionia pitää rakentaa kansainvälisistä ja eurooppalaisista lähtökohdista ja luoda siitä täysivaltainen poliittinen toimija. Tämä tarkoittaa parlamentaarisen päätöksenteon vahvistamista, kansallisvaltioiden ylikorostuneen roolin vähentämistä sekä yhteisen eurooppalaisen hyvinvointipolitiikan luomista.

Kansainvälinen politiikka

YK:n uudet kestävä kehityksen tavoitteet asettavat globaalin kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Kestävä kehityksen tavoitteissa Suomen on kiinnitettävä erityisesti huomiota tasa-arvo ja ympäristötavoitteiden täyttämiseen kotimaassa. Suomen tulee jatkaa vahvana asiantuntijana rauhanvälityksessä ja tukea kehittyvien maiden demokratian rakentumista ja sisäistä vuoropuhelua. Taloudelliset syyt eivät ole kestävä peruste jättää kansainväliset sitoumukset ja tavoitteet täyttämättä.

YK:n on jatkossakin oltava keskeisin kansainvälinen toimija, jonka toiminta perustuu oikeudellisesti sitoviin sopimuksiin. Tavoitteena tulee olla globaalin oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmän luominen, jonka avulla kansainvälisiin ongelmiin pystytään puuttumaan. YK on globaalin rauhan ja turvallisuuden varmistaja ja sen tulee toimia nykyistä aktiivisemmin esimerkiksi ydinaseriisunnan edistäjänä. Yksittäisten maiden poliittiset agendat eivät saa heikentää YK:n mahdollisuutta puuttua kansainvälisiin ihmisoikeusrikkomuksiin. Tämä vaatii jokaisen maan siviiliväestöä suojelevan suojeluperiaatteen vahvistamista ja YK:n turvallisuusneuvoston rakenteiden uudistamista. Nykyinen veto-oikeusjärjestelmä on muutettava määräenemmistö päätöksentekoa tukevaksi. Yleiskokouksen asema toimeenpanevana elimenä on turvattava.

Talous- ja työllisyyskysymykset ovat merkittävä osa kansainvälistä vuorovaikutusta ja poliittista toimintaa. Kansainväliseltä yhteisöltä puuttuu halu ja keinot säännellä globaaleja markkinoita ja

edistää ihmisten taloudellista tasa-arvoa. Tarvitsemme ylikansallisia rakenteita, joiden avulla kapitalistisen markkinatalousjärjestelmän ongelmiin kuten veroparatiisitalouteen pystytään puuttumaan. Euroopan on ajettava aktiivisesti kansainvälisen transaktioveron käyttöönottoa ja finanssimarkkinoiden tiukempaa sääntelyä. Maailmanlaajuisista työmarkkinoista on tehtävä oikeudenmukaisemmat. Kansainvälisen työjärjestön (ILO) resursseja ja sen asemaa globaalina työmarkkinoiden standardien kehittäjänä on vahvistettava. ILO:n jäsenvaltioiden yleissopimusten ratifiointiprosessia on tuettava ja työntekijöiden oikeudet on saatava yleissopimusten asettamalle minimitasolle kansainvälisesti. Ay-liike on nähtävä keskeisenä globaalina toimijana työntekijöiden aseman parantamisessa.

Politiikan tavoitteena on lopulta yhdistää kaikki maailman ihmiset päättämään asioistaan tasavertaisina, samat oikeudet omaavina toimijoina. Rajojen merkitystä tulee hälventää ylikansallisella yhteistyöllä. Lyhyellä aikavälillä Suomen on tunnustettava Palestiinan ja Länsi-Saharan valtiot sekä toimittava kansainvälisessä yhteisössä rauhan ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta konfliktialueilla. Suomen on tuettava kurdeja heidän pyrkimyksissään itsemääräämisoikeutensa ja oikeuksiensa kehittämiseksi. Länsimaiden on tuettava Syyrian ja muiden niiden aikaisemmista interventioista ja Arabikeväästä kärsineiden valtioiden jälleenrakennusta. Syyriassa on järjestettävä uudet vaalit. Kansainvälisen yhteisön on painostettava kaikkia äärijärjestöjä tukevia maita luopumaan tuestaan. Suomen tulee lopettaa asekaupan käyminen Saudi-Arabian ja Israelin kanssa. Ukrainan konflikti on ratkaistava Minskin rauhansopimuksen pohjalta. Ukrainalle on palautettava Venäjän miehittämät alueet. Euroopan unionin on toimittava aktiivisesti ja määrätietoisesti Valko-Venäjän demokratiakehityksen tukemiseksi.

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA

- Suomen tulee jatkaa vahvana asiantuntijana rauhanvälityksessä ja tukea kehittyvien maiden demokratian rakentumista ja sisäistä vuoropuhelua
- YK:n on jatkossakin oltava keskeisin kansainvälinen toimija, jonka toiminta perustuu oikeudellisesti sitoviin sopimuksiin. Tavoitteena tulee olla globaalinen oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmän luominen, jonka avulla kansainvälisiin ongelmiin pystytään puuttumaan
- Lyhyellä aikavälillä Suomen on tunnustettava Palestiinan ja Länsi-Saharan valtiot sekä toimittava kansainvälisessä yhteisössä rauhan ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta konfliktialueilla. Suomen on tuettava kurdeja heidän pyrkimyksissään itsemääräämisoikeutensa ja oikeuksiensa kehittämiseksi

Ulkosuhteet, kehitys- ja kauppapolitiikka

Suomen ulkopolitiikkaa on harjoitettava osana yhteistä eurooppalaista ulkopolitiikkaa. Suomen tulee toimia kansainvälisen yhteisön aktiivisena jäsenenä ja edistettävä globaalia sosiaalista oikeudenmukaisuutta. EU:n ulkosuhdehallintoa on vahvistettava, jotta Suomella säilyy tulevaisuudessakin mahdollisimman laaja yhteistyöverkosto. Pohjoismaisen hyvinvointimallin kehittämiseksi ja sen käyttöönoton edistämiseksi pohjoismaista yhteistyötä on edelleen tiivistettävä.

Suomen on nostettava kehitysyhteistyömäärärahat yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Länsimaiden on annettava kehitysmaiden velat anteeksi maksaakseen sosiaalisen ja ekologisen velkansa kehitysmaille. Kehitysyhteistyön painopisteinä pitää olla naisten ja lasten aseman parantaminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen, kansalaisyhteiskunnan tukeminen ja demokratian edistäminen.

Suomen on tulevaisuudessakin kannettava globaali vastuunsa pakolaispolitiikan saralla ja pakolaiskiintiöt on nostettava. On pyrittävä vähentämään pakolaisuutta aiheuttavia kriisejä osallistamalla kansainväliseen yhteistyöhön YK:n kautta ja huolehdittava riittävästä UNHCR:n rahoituksesta pakolaisleirien olosuhteiden parantamiseksi. Euroopan unionin alueelle saapuvat pakolaiset on jaettava velvoittavalla sääntelyllä tasaisesti eri jäsenmaihin. Kriisialueilla on lisättävä humanitaarista työtä ja mahdollistettava turvapaikanhakumenettelyn käynnistäminen jo lähtömaassa sekä mahdollistettava turvallisia väyliä Eurooppaan.

Kauppapolitiikkaa on toteutettava eettiset ja ympäristönäkökulmat huomioiden. Maailmankaupan tulee perustua globaalisti säänneltyyn vapaakauppaan. Tämän edellytyksenä on kuitenkin maiden keskinäinen yhdenvertaisuus ja vakaa asema. Kehitysmaiden sisämarkkinoita on vahvistettava ja pääomapakoa hillittävä. Maataloustukijärjestelmä, joka johtaa ruoantuotannon ja ruoan tarpeen maantieteelliseen epäsuhtaan on järjestelmällisesti ajettava alas. Esimerkiksi EUn maataloustuet vääristävät kauppaa ja estävät kehitysmaiden tuotteiden päätyksen Euroopan markkinoille. Globaali elintarvikekeinottelu pörssimarkkinoilla on kiellettävä. Kansainvälisessä kauppapolitiikassa on otettava huomioon, että globaalisti eri mailla on ihmisoikeudet ja ilmastopolitiikka eri tasoilla. Suomen on lopetettava asekauppa Saudi-Arabian ja Israelin kanssa. Suomen intressissä on, että maat, kuten Kiina huonoilla ihmisoikeus- ja ilmastopoliittisilla tasoilla, nousevat länsimaiden tasolle. EU:n on tiedostettava oma kauppapoliittinen valtansa ja käytettävä sitä ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseen. Transatlanttinen kauppa- ja investointisopimus (TTIP) voidaan hyväksyä vain ilman vanhan mallista ISDS-investointisuoja ja välimiestuomioistuinta. Sijoittajien oikeudet voidaan turvata kansallisten tuomioistuinten avulla tai ottamalla sopimukseen Maailman kauppajärjestön WTO:n riitojen ratkaisujärjestelmää muistuttava menettely. Kaikissa kauppasopimuksissa on turvattava kansallisten julkisten palveluiden, sosiaaliturvan, työehtojen, sekä ympäristö- ja kuluttajansuojasääntelyn suoja.

Suomen tulee olla edelläkävijä ja johtava asiantuntijamaa Venäjä-politiikassa. Suomen erikoisasema rajanaapurina on hyödynnettävä ja Venäjä-yhteistyön on oltava neuvottelevaa ja monialaista. Pohjoinen ja itäinen ulottuvuus on otettava tarkasteluun, sillä mahdollinen Koillisväylän aukeaminen lisää luonnonvarapolitiikan, koulutuspolitiikan ja logistiikkakysymyksien merkitystä entisestään. Suomella on oltava vahva ympäristönsuojelullinen ja ihmisoikeusnäkökulma kaikessa yhteistyössä Venäjän kanssa, etenkin Itämeren ja Jäämeren suhteen. Maiden välisessä kiinteistökaupassa on pyrittävä vastavuoroisuuteen, mutta ulkomaalaisten tekemiä kauppooja Suomessa ei tule rajoittaa, poislukien puolustusvoimien alueiden lähellä olevia kohteita. Matkustuksessa Suomen ja Venäjän välillä on toteutettava viisumivapaus EU:n tiekartan mukaisesti. Olemme ensisijaisesti EU:n jäseniä, vasta sitten Venäjän naapureita. Pitkällä aikavälillä Venäjän integroituminen länteen on kaikkien osapuolten etu.

ULKOSUHTEET, KEHITYS- JA KAUPPAPOLITIikka

- Suomen on nostettava kehitysyhteistyömäärärahat yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Länsimaiden on annettava kehitysmaiden velat anteeksi maksaakseen sosiaalisen ja ekologisen velkansa kehitysmaille

- Suomen on tulevaisuudessakin kannettava globaali vastuunsa pakolaispolitiikan saralla ja pakolaiskiintiöt on nostettava. On pyrittävä vähentämään pakolaisuutta aiheuttavia kriisejä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön YK:n kautta ja huolehdittava riittävästä UNHCR:n rahoituksesta pakolaisleirien olosuhteiden parantamiseksi
- Kauppapolitiikkaa on toteutettava eettiset ja ympäristönäkökulmat huomioiden. Maailmankaupan tulee perustua globaalisti säänneltyyn vapaakauppaan
- Suomen on lopetettava asekauppa Saudi-Arabian ja Israelin kanssa

Eurooppa-politiikka

Unionin asemaa on vahvistettava ja unionia kehitettävä kohti täysivaltaista poliittista yhteisöä. Jäsenmaiden ylikorostunut asema Euroopan unionin neuvostossa heikentää EU:n tasapainoista kehitystä. Yksittäisten jäsenmaiden etujen sijaan on ajettava yleiseurooppalaista etua. Siksi parlamentin asemaa on vahvistettava mm. valmisteluvaltaa kasvattamalla. Euroopan komission on oltava parlamentaarinen hallitus siten, että Euroopan parlamentin vaalit voittaneen poliittisen ryhmän tai koalition puheenjohtajaehdokkaakseen nimeämä henkilö kokoaa vaalien jälkeen uuden komission parlamentin poliittisten voimasuhteiden mukaisesti.

Euroopan unionissa on edistettävä talouspolitiikkaa, jonka ensisijaisena tavoitteena on kansalaisten hyvinvoinnin lisääminen sosialidemokraattisen hyvinvointivaltion keinoin. Talous- ja veropolitiikan keskeisenä tehtävänä on oltava elinkeinorakenteen muutoksen ja työllisyyden tukeminen sekä tuloerojen kaventaminen. Poliittisen järjestelmän on käytettävä vahvemmin taloudellista ohjausvaltaansa markkinatalouden kielteisten vaikutusten hillitsemiseksi. EU:n on toimittava taloudellisissa ratkaisuisaan ympäristöystävällisesti sekä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Euroopan parlamentin ja sitä kautta kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia talous- ja rahapolitiikassa on lisättävä. EU:n rahoituskehityksen budjettisykli on muutettava 5-vuotiseksi, jotta jokainen demokraattisesti valittu parlamentti pääsee päättämään budjetista. Euroopan keskuspankin ohjausta varten on perustettava uusi toimielin, johon parlamentti valitsee jäsenet ja joka määrittää noudatettavan rahapolitiikan puitteet sekä valitsee EKP:n johdon.

Euroopan ja globaalien talouskriisien oloissa unionin talousyhteistyötä ja sosiaalista ulottuvuutta on vahvistettava. Euroopan keskuspankin talous- ja rahapolitiikan tavoitteeksi hintavakauden rinnalle on nostettava työllisyys ja kestävä talouskasvu. Aktiivinen kysynnäsääntelypolitiikka ja elvyttävä talouspolitiikka on mahdollistettava ja EKP:lle annettava valtuudet luotottaa jäsenvaltioita suoraan kiinteällä korolla. EU:n vakaus- ja kasvusopimuksesta on luovuttava. Näin talouspolitiikalla pystytään reagoimaan kokonaiskysynnän muutoksiin ja estämään isot talouskriisit. Unionin jäsenmaiden talouspolitiikkaa on koordinoitava entistä tiiviimmin Euroopan tasolla. Yhteistä talouspolitiikkaa on laajennettava koskemaan myös eurooppalaisia lainamarkkinoita kehittämällä yhteisiä eurooppalaisia velkakirjoja. Talouspolitiikan tiivistäminen ja akuutin kriisin ratkaiseminen on kuitenkin erotettava toisistaan.

Veronkierto on kitkettava. Omaisuuden kierrättäminen veroparatiisien kautta on estettävä ja otettava käyttöön välyyhteisöjä rajoittava lainsäädäntö kaikissa jäsenvaltioissa. EU:n tulee sopia automaattisesta verotietojenvaihdosta sekä luoda yhteinen yritystietokanta. Lisäksi jäsenvaltioiden alaiset erillisalueet pitää saada verovalvonnan piiriin.

Yhteinen talouspolitiikka vaatii rinnalleen työllisyys-, koulutus-, terveys- ja sosiaalipolitiikkaa yhteisiin tavoitteisiin sitoutumisen muodossa. Sosiaalinen ulottuvuus on keskeinen unionin toimintaa ja sen legitimizeerivä vahvistava elementti. Kasvua on mitattava bruttokansantuotteen kasvun rinnalla myös sosiaalisilla ja ympäristömittareilla. Koordinoidun sosiaalipolitiikan tarkoituksena on kaventaa Euroopan sisällä vallitsevia hyvinvointieroja. Eurooppalaista hyvinvointivaltiota on kehitettävä pohjoismaisen sosialidemokraattisen mallin mukaisesti. Unionin on edistettävä julkisia palveluita jäsenmaissa ja varmistettava, ettei ihmisten perusoikeuksista kuten vesihuollosta tehdä voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa. Kansalaisten taloudelliset, sosiaaliset ja koulutukselliset oikeudet on taattava minimisäännösten kautta. Jäsenmailla pitää jatkossakin olla oikeus kehittää omaa sosiaalipolitiikkaansa. Hyvinvointi ja peruspalvelut eivät saa olla yritysten välistä taloudellista kilpailua, vaan niiden pitää olla julkisia peruspalveluja täydentävää toimintaa. Jokaisella Euroopan unionin kansalaisella tulee olla pääsy jäsenmaiden peruspalveluiden piiriin, minkä vuoksi järjestelmää on selkeytettävä. Perinteisten hyvinvointipalveluiden ja koulutuksen ohella myös toimivat tietoliikenneyhteydet on nähtävä EU:n kansalaisten perusoikeutena.

Työntekijöiden ja ihmisten vapaata liikkuvuutta on edistettävä vaihto- ja kansainvälistymisohjelmien avulla sekä purkamalla liikkuvuuden esteitä. Eurooppalainen yhteistyö on keskeinen rauhan ja vakauden turvaaja. Keskinäisellä yhteistyöllä saavutetaan globalisoituneessa maailmassa enemmän kuin yksin toimimalla. Siksi EU:n tulee panostaa yhteiseen ja yhdenmukaiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Emme saa antaa ylikansallisten yhtiöiden asettaa jäsenmaita ja työntekijöitä tilanteeseen jossa kilpaillaan alhaisilla veroilla ja palkoilla, huonolla irtisanomissuojalla ja kurjilla työolosuhteilla. Jäsenmaiden työlainsäädäntöä on harmonisoitava niin, että esimerkiksi työsuhteen tunnusmerkit ja irtisanomissuoja on kaikkialla määritelty samoin. Lisäksi jäsenmaiden tulisi toimia kahden kerroksen työmarkkinoiden muodostumista vastaan - kaikille on taattava tasa-arvoiset oikeudet työntekijänä. Harmaan talouden kitkemiseksi työntekijöiden palkka on maksettava aina tilille eli käteispalkka tulee kieltää.

Vuokra- ja siirtotyövoimaan sovellettavat työehtosopimukset on määriteltävä Euroopan unionin tasolla työn ja tekopaikan mukaan. Työperäisen maahanmuuton rooli eurooppalaisilla työmarkkinoilla tulee olemaan korvaamaton. Kansalaisten muuttaessa jäsenmaasta toiseen perusoikeudet työelämässä, tasavertaiset työehdot ja työturvallisuus on toteuduttava. Unionin on edistettävä ammattiyhdistysliikkeen ryhmäkanneoikeutta työehtosopimusasioissa. Jokaisessa jäsenmaassa on taattava työntekijöille yhtäläinen oikeus lakkoon. Oikeus on taattava myös yli jäsenmaiden rajojen. Järjestäytymisvapaus on turvattava kaikissa jäsenmaissa. Ammattiliitot ja niiden osallistaminen yhteiskunnallisiin ratkaisuihin vakauttavat muutosten läpiviemistä ja helpottavat taloudellisten vaikeuksien korjaamisessa. Työehtojen, työskentelyolosuhteiden, työhyvinvoinnin ja aikuiskoulutautumisen mahdollisuuksien parantaminen yhdessä ammattiliittojen kanssa nostavat yritysten tuottavuutta.

Eurooppalaisten nuorten syrjäytyminen on pysäytettävä. Nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi tulee laajentaa Euroopan laajuista nuorisotakuuta, jonka perusteella jokaisen jäsenmaan tulee taata nuorelle työ-, koulutus-, harjoittelu- tai työpajapaikka. Euroopan unionin tulee lisätä resursseja syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin. Nuorisotyö on tunnustettava ja sitä on kehitettävä yhtenäisemmäksi, Euroopassa tulee olla direktiivi myös nuorisotyölle. Jokaisen nuoren tulee kuulua nuorisotyön piiriin ja sen tulee painottua ennaltaehkäiseviin toimiin.

Euroopassa jokaisella on oltava yhtäläinen oikeus ja mahdollisuus olla osa eurooppalaista yhteiskuntaa. EU:n tehtävänä on taata jokaiselle ihmiselle yhdenvertaiset oikeudet hyvään ja turvalliseen elämään sekä yksilöllisyyteen - oikeus omaan identiteettiin. EU:n on toimittava aktiivisesti vähemmistöjen yhdenvertaisten oikeuksien toteuttamiseksi. Päätöksenteon demokraattisuus on turvattava.

Euroopan unioni voi laajentua vain mailla, jotka täyttävät sen perussopimuksissa asetetut ehdot ja toimivat unionin arvojen mukaisesti noudattaen ihmisoikeuksia. Unionin on vaadittava sen jäseniksi pyrkiviltä Turkilta ja Balkanin mailta, erityisesti Makedonialta pikaista parannusta ihmisoikeustilanteisiinsa, jos ne haluavat säilyttää statuksensa virallisina jäsenehdokkaana. Erityisesti naisten oikeuksien, opposition toimintamahdollisuuksien, vapaan tiedonvälityksen ja perusoikeuksien toteutumista on parannettava pikaisesti näissä maissa. Unionin on voitava myös jähdyttää jäsenyys osittain tai kokonaan sellaisilta mailta, kuten Unkari ja Puola, jotka rikkovat räikeästi unionin perussopimuksia.

Euroopan unionin on oltava voimakas tasa-arvotoimija. Tasa-arvojärjestöjen rahoitus on turvattava ja koko unionin alueelle on laadittava jäsenmaita velvoittava sukupuolittuneen väkivallan ehkäisyohjelma. Sukupuolten tasainen edustavuus on varmistettava kaikissa unionin toimielimissä ja jäsenvaltioissa.

EUROOPPA-POLITIIKKA

- Unionin asemaa on vahvistettava ja unionia kehitettävä kohti täysivaltaista poliittista yhteisöä. Jäsenmaiden ylikorostunut asema Euroopan unionin neuvostossa heikentää EU:n tasapainoista kehitystä. Yksittäisten jäsenmaiden etujen sijaan on ajettava yleiseurooppalaista etua
- Euroopan unionissa on edistettävä talouspolitiikkaa, jonka ensisijaisena tavoitteena on kansalaisten hyvinvoinnin lisääminen sosialidemokraattisen hyvinvointivaltion keinoin
- Euroopan keskuspankin ohjausta varten on perustettava uusi toimielin, johon parlamentti valitsee jäsenet ja joka määrittää noudatettavan rahapolitiikan puitteet sekä valitsee EKP:n johdon
- Euroopan unioni voi laajentua vain mailla, jotka täyttävät sen perussopimuksissa asetetut ehdot ja toimivat unionin arvojen mukaisesti noudattaen ihmisoikeuksia

TURVALLISUUSPOLITIIKKA

Turvallisuuspolitiikan tehtävänä on turvata ja ylläpitää rauhaa. Kansainvälinen diplomatia on paras tapa puolustaa yhteiskuntaa ja sen suvereniteettia. Suvereenilla valtiolla on oltava monopoli voimankäyttöön, joskin globaalisti tulee pyrkiä kaikkien väkivaltakoneistojen poistamiseen. Euroopan unionin rakenteita on kehitettävä edelleen myös turvallisuuspolitiikan saralla ja Lissabonin sopimusta on hyödynnettävä nykyistä tehokkaammin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan rakentamisessa. Suomi ei ole enää puolueeton osapuoli kansainvälisessä politiikassa vaan selkeästi asemoinut itsensä osaksi Euroopan unionia. Turvallisuuspoliittisen

aseaman kehittymiseen tulevaisuudessa vaikuttavat merkittävästi Suomen puolustusratkaisut. Niihin liittyy Naton roolin ja toiminnan luonteen muuttuminen takaisin sotilasliitoksi, Suomen kriisinhallintayhteistyö YK:n, EU:n ja Naton kanssa sekä pohjoismaiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittyminen ja mahdollinen sotilaallinen yhteistoiminta pohjoismaiden välillä.

Suomi osana maailmaa

Euroopan unionin nopean toiminnan joukkoja on resursoitava yhteisesti ja kestävästi. Unionin joukot osallistuvat aktiivisesti rauhanturvaamiseen Yhdistyneiden kansakuntien mandaatilla. Euroopan unionin sotilasyhteistyön ohessa on kehitettävä tiedusteluverkosto, joka tuottaa nopean toiminnan joukoille sekä jäsenmaille ajankohtaista tietoa turvallisuuspoliittisesti merkittävistä tilanteista ja muutoksista. Suomi on osana Euroopan unionia edistämässä rauhaa kaikkialla maailman kriisipesäkkeissä sekä rauhanturvatehtävissä että asiantuntija- ja humanitaarisen avun antajana. Suomen erityisosaamista YK:n 1325-päätöslauselman ja rauhanvälittämisen osalta käytetään yhteiseksi eduksi.

Suomen ensisijaisena turvallisuuspoliittisena tavoitteena tulee olla rauhan, ihmisoikeuksien ja ihmisten hyvinvoinnin edistäminen. Suomen tulee edistää Euroopan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Lähialueyhteistyötä on tehtävä avoimesti ja pidettävä yllä hyviä suhteita naapurimaihin. Suomen ja Ruotsin välistä puolustusyhteistyötä on järkevää kehittää ja puolustusliiton mahdollisuutta tulee selvittää. Suomi pitää edelleen mahdollisuutena hakea sotilasliitto Naton jäsenyyttä. Mikäli Suomi näin päättää tehdä, päätös on tehtävän kansanäänestyksellä. Euroopan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on tärkeä kehittää.

Keskustelu sotilaallisesta liittoutumattomuudesta tulee päättää järjestämällä kansanäänestys Nato jäsenyydestä vuoteen 2019 mennessä. Aikataulullisesti ratkaisu pitäisi tehdä niin, että uuden hallituksen olisi sen tulos mahdollisimman helppoa sisällyttää ohjelmaansa. Siksi vuosi 2019 olisi hyvä takaraja äänestyksen järjestämiseksi. Jos lopputulos puoltaisi jäsenyyttä sotilasliitossa, olisi uudella hallituksella heti mahdollisuus ryhtyä valmistelemaan hakemusta sotilasliiton jäseneksi. Kielteinen kanta puolestaan selkeyttäisi puolustuksen kehittämistä kansallisista lähtökohdista käsin, koska Nato olisi suljettu Suomen turvallisuusratkaisujen ulkopuolelle.

SUOMI OSANA MAAILMAA

- Suomen ensisijaisena turvallisuuspoliittisena tavoitteena tulee olla rauhan, ihmisoikeuksien ja ihmisten hyvinvoinnin edistäminen
- Suomi pitää edelleen mahdollisuutena hakea sotilasliitto Naton jäsenyyttä. Mikäli Suomi näin päättää tehdä, päätös on tehtävän kansanäänestyksellä. Euroopan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on tärkeä kehittää
- Keskustelu sotilaallisesta liittoutumattomuudesta tulee päättää järjestämällä kansanäänestys Nato jäsenyydestä vuoteen 2019 mennessä

Turvattu Suomi

Asevelvollisuusjärjestelmää on uudistettava reippaalla otteella uskottavan puolustusjärjestelmän ylläpitämiseksi. Asevelvollisuusmalli on uudistettava kaikkia Suomen kansalaisia koskevaksi tasa-arvoiseksi kansalaispalveluksi, jonka voivat suorittaa aseellisena tai aseettomana palveluksena kaikki 18–30-vuotiaat. Palvelusmuotojen on oltava kestoltaan yhdenmittaisia, vähintään puolen vuoden mittaisia ja uskontokuntien kansalaispalvelukseen liittyvät erityisasemat on purettava.

Tasa-arvoisesta kansalaispalveluksesta on tehtävä vähintään puolen vuoden mittainen, kaikille yhteinen. Kansalaispalvelus suoritettaisiin toisen asteen lopussa, joko aseellisena tai aseettomana palveluksena. Ennen palvelusmuodon valintaa koko ikäluokan on käytävä läpi kutsunnat. Molemmat palvelusmuodot sisältävät yhteisiä siviilikriisinhallintaan, rauhanturvaamiseen, ensiapuun ja hoivaan liittyviä opintoja. Järjestelmässä on huomioitava erityisesti palveluksen suorittaneiden mahdollisimman joustava siirtyminen jatko-opintoihin tai työelämään ylimääräisten väli vuosien välttämiseksi.

Ainoa taho, joka on vastuussa Suomen puolustuksesta, on Suomi itse. Uskottava puolustus tarkoittaa alueellista koskemattomuutta. Siksi Suomen tulee pitää puolustusmäärärahat tulevaisuudessa riittävällä tasolla uskottavan puolustuksen turvaamiseksi ja säilyttämiseksi. YK:n päätöslauselmien ja kansainvälisten sopimusten vastainen asekauppa on lopetettava kokonaan. Suomen aseellisuuden tuottama lisäarvo kansantuotteeseen korvataan pitkälti muulla tuotannolla.

Kestävin tapa suojautua kybersodankäynniltä ja terrorismilta on toimia avoimuutta ja rauhaa rakentaen osana kansainvälistä yhteisöä. Suomalaisten yritysten erityisosaaminen kyberteknologiassa on huomioitava sekä elinkeino- että turvallisuuspoliittisesta perspektiivistä. Kyberuhkiin varautuminen ja niiden torjuminen edellyttää yhteiskunnan kaikilta osapuolilta entistä nopeampaa ja paremmin koordinoitua toimintaa sekä yhdessä että erikseen. Yksityisten henkilöiden ja toimijoiden muodostaman uhan lisäksi Suomen tulee varautua entistä enemmän myös valtiollisten toimijoiden muodostamaan uhkaan.

Poliisin riittävä resursointi ja läsnäolo koko Suomessa on varmistettava järjestyksen, rikollisuuden torjunnan ja tehokkaan tutkinnan turvaamiseksi. Poliisitoimen riittävät resurssit on taattava, jotta tarve yksityiselle järjestyksenvalvonnalle vähenee. Kyberturvallisuuden varmistamiseksi Suomeen tulee luoda kattava tiedustelulainsäädäntö. Perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen tulee ottaa huomioon tiedustelulainsäädännön toteuttamisessa. Vastuu tiedustelun valvonnasta ja kansalaisten perusoikeuksien turvaamisesta on parlamentaarisella komitealla. Vahvana demokratia ja kansalaisyhteiskuntana Suomella on mahdollisuus luoda sellainen tiedusteluverkko, joka yhtäaikaisesti turvaa kansalaisten yksityisyydensuojan sekä perusoikeudet että kansallisen turvallisuuden. Yksityisten turva-alan yritysten toimintaa on rajattava lainsäädännöllä korkeintaan viranomaistoimintaa tukevaksi. Järjestyksenvalvoja- ja vartijakoulutukset on uusittava ja laajennetaan siten, että ne vastaavat toimessa vaadittuja tilanteita sekä ottavat huomioon ihmisarvon entistä paremmin. Viranomaisverkkojen toimintakykyä ja eri viranomaistahojen yhteistoimintaa on parannettava, jotta kriisitilanteista selvitään. Poliisien valmiuksia uhrin kohtaamiseen ja traumojen lieventämiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja tunnustamiseen on lisättävä koulutuksella.

TURVATTU SUOMI

- Asevelvollisuusmalli on uudistettava kaikkia Suomen kansalaisia koskevaksi tasa-arvoiseksi kansalaispalveluksi, jonka voivat suorittaa aseellisena tai aseettomana palveluksena kaikki 18–30-vuotiaat
- Ainoa taho, joka on vastuussa Suomen puolustuksesta, on Suomi itse. Uskottava puolustus tarkoittaa alueellista koskemattomuutta
- Kestävin tapa suojautua kybersodankäynniltä ja terrorismilta on toimia avoimuutta ja rauhaa rakentaen osana kansainvälistä yhteisöä. Suomalaisten yritysten erityisosaaminen kyberteknologiassa on huomioitava sekä elinkeino- että turvallisuuspoliittisesta perspektiivistä
- Poliisin riittävä resursointi ja läsnäolo koko Suomessa on varmistettava järjestyksen, rikollisuuden torjunnan ja tehokkaan tutkinnan turvaamiseksi